

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет фінансів

Кафедра фінансів імені Віктора Федосова

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА   «Митна справа»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ   07 «Управління та адміністрування»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ   072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»

Форма навчання: денна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Трансформація митної справи держави в умовах інтеграції України до Європейського Союзу»

здобувача ЧЕХОНИ Сніжани Ігорівни

Науковий керівник: к.е.н., доцент КОНДРАТЮК С. Я.

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

Завідувач кафедри: д.е.н., проф. БУРЯЧЕНКО Андрій Євгенович

Київ 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ МИТНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ.....	6
1.1 Теоретичні засади організації митної справи в Україні.....	6
1.2 Нормативно-правове регламентування митної справи в Україні	14
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ МЕХАНІЗМУ ОРГАНІЗАЦІЇ МИТНОЇ СПРАВИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЄС	21
2.1 Індикатори і показники, що характеризують механізм організації митної справи в Україні.....	21
2.2 Оцінка гармонізації законодавства ЄС та України у сфері митної справи ...	25
2.3 Аналіз стану та ефективності організації митної справи в Україні	29
РОЗДІЛ 3 ТРАНСФОРМАЦІЯ МИТНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ.....	41
3.1 Зарубіжний досвід організації митної справи в ЄС	41
3.2 Проблеми адаптації та напрями покращення організації митної справи в Україні до відповідних директив ЄС	47
ВИСНОВКИ.....	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	60

ВСТУП

Актуальність теми полягає в тому що, європейська інтеграція є стратегічним пріоритетом зовнішньої політики України та основним вектором розвитку держави. Митна справа як один із основних атрибутів державності є важливим інструментом захисту економічних інтересів країни. В умовах активної інтеграції України до світового економічного простору особливо важливим є ефективна організація митної справи, яка б відповідала міжнародним стандартам та забезпечувала реалізацію державної митної політики.

Підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у 2014 році та набуття Україною статусу кандидата на членство в ЄС у червні 2022 року започаткували новий етап у відносинах між Україною та ЄС, спрямований на поглиблення політичної асоціації та економічної інтеграції. У цьому контексті особливої актуальності набуває трансформація митної справи України відповідно до європейських стандартів та вимог. Проте сучасний стан митної справи в Україні характеризується наявністю системних проблем, які перешкоджають повноцінній інтеграції України до європейського митного простору та зниженню ефективності зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання.

Необхідність трансформації митної справи України в умовах євроінтеграції обумовлена потребою адаптації національного законодавства до норм та стандартів ЄС, модернізації митних процедур, впровадження інноваційних технологій та підвищення інституційної спроможності митних органів. Вирішення цих завдань потребує комплексного аналізу існуючих проблем та розробки науково обґрунтованих рекомендацій щодо удосконалення механізму організації митної справи в Україні.

До *аналізу останніх досліджень і публікацій* були взяті роботи І. Бережнюка, С. Терещенка, П. Пашка, О. Гребельника, які досліджували сутність та функції митної справи в системі державного управління. Питання адаптації національного

митного законодавства до норм та стандартів ЄС висвітлені у працях В. Науменка, О. Єгорова, С. Дьоміна, К. Сандровського. Проблеми модернізації митних процедур та впровадження інноваційних технологій у митній справі досліджували Т. Ліпихіна, І. Несторишен, А. Крисоватий, О. Десятнюк. Питання інституційної спроможності митних органів та їх взаємодії з іншими органами державної влади розглядали у своїх працях Н. Липовська, Д. Приймаченко, В. Ченцов, О. Павленко. Вагомий внесок у дослідження міжнародного досвіду організації митної справи та можливостей його використання в Україні зробили Є. Гармаш, Л. Івашова, А. Мазур, В. Мартинюк. Питання впровадження європейських стандартів у митній справі та інтеграції України до митного простору ЄС аналізували Н. Осадча, А. Войцещук, М. Каленський, С. Коляда та інші.

Віддаючи належне науковому доробку вчених, слід зазначити, що питання трансформації митної справи в умовах інтеграції України до ЄС залишаються недостатньо дослідженими та потребують подальшого аналізу, особливо в контексті нових викликів та можливостей, що виникають у процесі набуття Україною статусу кандидата на членство в ЄС.

Метою кваліфікаційної бакалаврської роботи є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо трансформації митної справи України в умовах інтеграції до Європейського Союзу.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначено такі *завдання*:

- дослідити теоретичні засади організації митної справи в Україні;
- проаналізувати нормативно-правове регламентування митної справи в Україні;
- визначити індикатори та показники, що характеризують механізм організації митної справи в Україні;
- оцінити рівень гармонізації законодавства ЄС та України у сфері митної справи;
- проаналізувати стан та ефективність організації митної справи в Україні;
- вивчити зарубіжний досвід організації митної справи в країнах ЄС;

- виявити проблеми адаптації митної справи України до вимог ЄС;
- розробити напрями удосконалення організації митної справи в Україні відповідно до директив ЄС.

Об'єктом дослідження є процес організації митної справи в умовах інтеграції України до Європейського Союзу.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти трансформації митної справи України в контексті адаптації до вимог та стандартів Європейського Союзу.

Методи дослідження використані у даній роботі - загальні методи (аналіз, синтез, класифікація), теоретичні методи (системний аналіз), графічні методи, логічний та системно структурний аналіз, а також статистичні та порівняльні підходи.

Теоретична, методична та практична значущість дослідження полягає у розвитку концептуальних положень щодо організації митної справи в умовах євроінтеграції, систематизації принципів та підходів до трансформації митної справи, а також удосконаленні категоріального апарату з досліджуваної проблематики. Методична значущість роботи полягає у розробці підходу до оцінки рівня гармонізації митного законодавства України та ЄС, формуванні комплексної методики аналізу ефективності митної діяльності, а також у вдосконаленні алгоритму впровадження європейських стандартів у митній справі України. Практична значущість отриманих результатів полягає у можливості їх використання органами державної влади при розробці стратегій та програм трансформації митної справи України, а також митними органами при впровадженні європейських стандартів та практик.

Інформаційною базою являються законодавчі та нормативно-правові акти України та ЄС у сфері митної справи, міжнародні договори та угоди, офіційні статистичні дані Державної служби статистики України, Державної митної служби України, Євростату, звіти міжнародних організацій, наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених, а також інформаційні ресурси мережі Інтернет.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ МИТНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ

1.1 Теоретичні засади організації митної справи в Україні

Митна справа є одним із основних атрибутів державності та важливим інструментом захисту економічних інтересів країни. В умовах активної інтеграції України до світового економічного простору особливої актуальності набуває ефективна організація митної справи, яка б відповідала міжнародним стандартам та забезпечувала реалізацію державної митної політики. Для комплексного дослідження теоретичних засад організації митної справи необхідно насамперед визначити сутність поняття "митна справа". Відповідно до статті 7 Митного кодексу України, "митна справа – це порядок і умови переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль та митне оформлення, застосування механізмів тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, справляння митних платежів, ведення митної статистики, обмін митною інформацією, ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, здійснення відповідно до закону державного контролю нехарчової продукції при її ввезенні на митну територію України, запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил, організація і забезпечення діяльності митних органів та інші заходи, спрямовані на реалізацію державної митної політики" [1].

Теоретичні засади митної справи базуються на розумінні її як комплексного інституту, що має свої специфічні цілі, завдання, функції, принципи та методи.

Митна справа є невід'ємною складовою зовнішньоекономічної політики держави та системи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Як зазначає В.В. Ченцов, "митна справа виступає важливим регулятором зовнішньоекономічних відносин і є ключовим елементом у системі забезпечення економічної безпеки держави" [2, с. 15].

Основними цілями митної справи в Україні є захист економічних інтересів держави, забезпечення економічної безпеки, створення сприятливих умов для розвитку зовнішньоекономічної діяльності, сприяння інтеграції України у світову економіку та наповнення державного бюджету. У дослідженні І.Г. Бережнюка підкреслюється, що "цілі митної справи безпосередньо пов'язані з національними інтересами держави та спрямовані на забезпечення її сталого економічного розвитку в умовах глобалізації" [3, с. 42].

Відповідно до встановлених цілей, митна справа покликана виконувати такі завдання: здійснення митного контролю та митного оформлення товарів; забезпечення справляння митних платежів; створення умов для прискорення товаропотоків через митний кордон; запобігання та протидія контрабанді; боротьба з порушеннями митних правил; сприяння захисту прав інтелектуальної власності; ведення митної статистики; обмін митною інформацією. На думку П.В. Пашка, "реалізація цих завдань є необхідною умовою для забезпечення національної безпеки та захисту економічних інтересів держави в умовах глобалізації та лібералізації міжнародної торгівлі" [4, с. 27].

Митна справа виконує низку важливих функцій, які можна класифікувати за різними критеріями. Найбільш поширеною є класифікація функцій митної справи за сферами впливу. Фіскальна функція полягає у наповненні державного бюджету шляхом справляння митних платежів. Ця функція історично була першою і залишається однією з найважливіших для багатьох країн, зокрема для України. За даними Державної митної служби України, надходження від митних платежів становлять близько 40% доходів Державного бюджету України [5, с. 12].

Регулятивна функція передбачає регулювання зовнішньоекономічної діяльності за допомогою тарифних і нетарифних заходів. Ця функція спрямована на захист національного товаровиробника, стимулювання експорту та регулювання

структури імпорту. Захисна функція спрямована на захист національної економіки, безпеки, здоров'я громадян, навколишнього середовища, культурних та історичних цінностей від незаконного переміщення через митний кордон. Контрольна функція полягає у здійсненні митного контролю за дотриманням митного законодавства, правил переміщення товарів через митний кордон, а також запобігання та виявлення порушень митних правил. Статистична функція забезпечує збір, обробку та аналіз даних про переміщення товарів через митний кордон, що є основою для прийняття управлінських рішень у сфері зовнішньоекономічної діяльності. І.Г. Бережнюк зазначає, що «ефективне виконання всіх функцій митної справи є запорукою економічної безпеки держави та її сталого розвитку» [3, с. 48].

На рис. 1.1 представлено основні функції митної справи та їх взаємозв'язок з цілями державної митної політики.

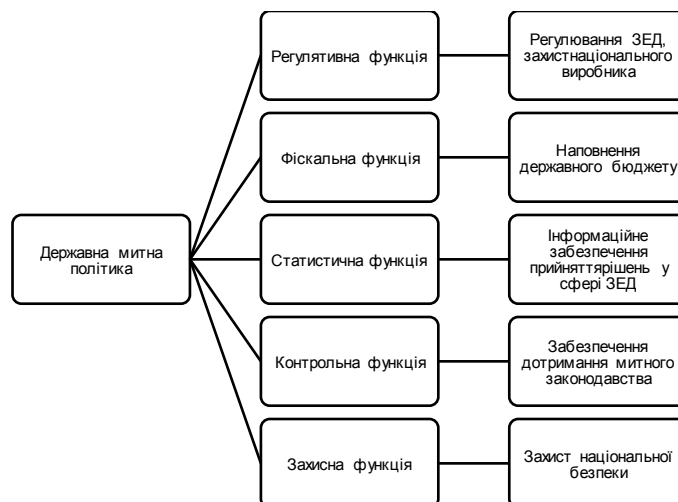

Рис. 1.1 - Основні функції митної справи та їх взаємозв'язок з цілями державної митної політики.

Джерело: розроблено автором за даними [3, с. 49]

Організація митної справи в Україні ґрунтується на таких основних принципах: законності, єдності митної території, виключної юрисдикції України на її митній території, виключної компетенції митних органів, гласності та прозорості, спрощення митних процедур. Принцип законності означає, що діяльність митних органів має здійснюватися виключно на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією та законами України.

Принцип єдності митної території передбачає, що митна територія України є єдиною, і на ній застосовуються єдині митні правила та митні тарифи. Принцип виключної юрисдикції України на її митній території означає, що Україна самостійно визначає порядок і умови переміщення товарів через митний кордон України. Принцип виключної компетенції митних органів полягає в тому, що митна справа є виключною компетенцією митних органів України. Принцип гласності та прозорості передбачає, що митні органи діють відкрито і забезпечують доступ до інформації про свою діяльність. Принцип спрощення митних процедур означає, що митні процедури мають бути мінімально необхідними та ефективними для забезпечення дотримання митного законодавства. На думку О.П. Федотова, "дотримання цих принципів є необхідною умовою для ефективної організації митної справи та забезпечення балансу між сприянням зовнішньоекономічній діяльності та захистом економічних інтересів держави" [6, с. 36].

Важливим аспектом теоретичних основ митної справи є розуміння її структури та складових елементів. До основних елементів митної справи належать: митна політика, митне регулювання, митний контроль, митне оформлення, митні режими, митні платежі та митні процедури. Митна політика – це система принципів та напрямів діяльності держави у сфері забезпечення своїх економічних інтересів та безпеки за допомогою митно-тарифних та нетарифних заходів регулювання зовнішньої торгівлі. Митне регулювання – це система заходів та методів, спрямованих на регулювання зовнішньоекономічної діяльності за допомогою митного тарифу, ліцензування, квотування, сертифікації, технічних норм та інших інструментів. Митний контроль являє собою сукупність заходів, що здійснюються митними органами з метою забезпечення дотримання законодавства України з питань митної справи. Митне оформлення – це сукупність дій, пов'язаних із пропуском товарів через митний кордон України. Митні режими визначають порядок переміщення товарів через митний кордон України залежно від мети їх переміщення, умов перебування на митній території України та за її межами. Митні платежі – це податки, що відповідно до законодавства справляються при

переміщенні товарів через митний кордон. Митні процедури – це операції, пов'язані зі здійсненням митного контролю та митного оформлення товарів. С.В. Ківалов зазначає, що "ефективна взаємодія всіх елементів митної справи є запорукою реалізації державної митної політики та забезпечення економічної безпеки держави" [7, с. 21].

У науковій літературі існують різні підходи до розуміння сутності та організації митної справи. Так, згідно з інституційним підходом, митна справа розглядається як система органів та процедур, що забезпечують реалізацію митної політики держави. Відповідно до функціонального підходу, митна справа трактується як сукупність функцій, що виконуються митними органами для досягнення поставлених цілей. Процесний підхід розглядає митну справу як послідовність процесів, що забезпечують переміщення товарів через митний кордон. Системний підхід трактує митну справу як складну систему, що включає в себе взаємопов'язані елементи, які функціонують як єдине ціле. Є.В. Додін стверджує, що "найбільш продуктивним є системний підхід до розуміння митної справи, оскільки він дозволяє враховувати всі аспекти митної діяльності та забезпечувати її ефективну організацію" [8, с. 17].

На рис. 1.2 представлено основні підходи до розуміння сутності митної справи.

Особливе значення в організації митної справи має митний режим, який визначає порядок переміщення товарів через митний кордон залежно від мети їх переміщення. Митний кодекс України передбачає такі митні режими: імпорт, експорт, реімпорт, реекспорт, транзит, тимчасове ввезення, тимчасове вивезення, митний склад, вільна митна зона, безмитна торгівля, переробка на митній території, переробка за межами митної території, знищення або руйнування, відмова на користь держави. Кожен митний режим має свої особливості щодо умов перебування товарів на митній території України, обмежень щодо їх використання, а також порядку справляння митних платежів. Дослідження О.О. Корнійчука показують, що "правильний вибір митного режиму є важливим фактором

ефективності зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання та мінімізації їх витрат" [9, с. 83].

Рис 1.2 - Основні підходи до розуміння митної справи

Джерело: складено автором за даними [8, с. 18-19]

Митні органи є ключовими суб'єктами організації митної справи, оскільки вони безпосередньо реалізують державну митну політику. До системи митних органів України відносяться: центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну митну політику (Державна митна служба України), митниці та митні пости. Організаційна структура митних органів будується за територіальним принципом, що дозволяє забезпечити ефективний митний контроль на всій території країни. Ю.Д. Кунєв зазначає, що "ефективність митної справи значною мірою залежить від оптимальної організаційної структури митних органів та чіткого розподілу функцій і повноважень між ними" [10, с. 56].

У контексті міжнародної інтеграції України важливим аспектом організації митної справи є імплементація міжнародних стандартів та найкращих практик у цій сфері. Зокрема, Україна активно впроваджує стандарти та рекомендації Всесвітньої митної організації (ВМО), такі як Рамкові стандарти безпеки та полегшення світової торгівлі (SAFE Framework of Standards), Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (Київська конвенція), а також положення Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у частині митної справи. "Впровадження міжнародних стандартів у митну справу України є необхідною умовою її інтеграції до світової торговельної системи та підвищення

конкурентоспроможності національної економіки", – стверджує П.В. Пашко [4, с. 32].

Важливим кроком у розвитку митної справи в Україні є впровадження концепції "єдиного вікна", яка передбачає створення єдиної електронної системи обміну даними, що дозволяє суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності подавати стандартизовану інформацію через єдиний пропускний канал для виконання всіх регуляторних вимог щодо імпорту, експорту та транзиту. Це спрощує процедури митного оформлення, зменшує час та витрати на здійснення зовнішньоекономічних операцій, а також мінімізує можливості для корупції. За даними досліджень, впровадження концепції "єдиного вікна" дозволяє скоротити час митного оформлення в середньому на 30-40% та зменшити витрати суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності на 20-25%.

Одним із важливих напрямів розвитку митної справи в Україні є впровадження ризик-орієнтованого підходу до здійснення митного контролю. Цей підхід передбачає фокусування уваги митних органів на потенційно ризикових операціях, що дозволяє більш ефективно використовувати обмежені ресурси та спрощувати митні процедури для сумлінних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. І.Г. Бережнюк зазначає, що "ризик-орієнтований підхід є основою сучасної митної справи та відповідає міжнародним стандартам у цій сфері" [3, с. 65].

Важливим аспектом організації митної справи є також розвиток митної інфраструктури, до якої належать: пункти пропуску через державний кордон України, митні пости, митні термінали, митні склади, склади тимчасового зберігання, вантажні митні комплекси тощо. Розвинена митна інфраструктура є необхідною умовою для ефективного здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, а також для сприяння розвитку зовнішньоекономічної діяльності. "Модернізація митної інфраструктури є одним із пріоритетів розвитку митної справи в Україні та важливим фактором підвищення її конкурентоспроможності", – стверджує О.П. Федотов [6, с. 42].

У контексті інтеграції України до Європейського Союзу важливим напрямом розвитку митної справи є впровадження інституту уповноваженого економічного оператора (УЕО). Цей інститут передбачає надання спрощень та пільг під час здійснення митних процедур для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, які мають високий рівень довіри з боку митних органів. Впровадження інституту УЕО в Україні сприятиме спрощенню митних процедур, зменшенню витрат суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та підвищенню конкурентоспроможності національної економіки. Дослідження М.М. Каленського показують, що "впровадження інституту УЕО в Україні дозволить скоротити час митного оформлення для авторизованих операторів на 50-70% та зменшити їх витрати на 30-40%" [11, с. 78].

Значний вплив на організацію митної справи в Україні має також цифровізація та впровадження сучасних інформаційних технологій. Цифровізація митної справи передбачає впровадження електронного декларування, електронного документообігу, автоматизованої системи аналізу та управління ризиками, системи електронного митного аудиту тощо. Це дозволяє спростити митні процедури, зменшити час та витрати на здійснення зовнішньоекономічних операцій, а також мінімізувати можливості для корупції. "Цифровізація митної справи є необхідною умовою для її модернізації та адаптації до сучасних викликів глобалізації та цифрової економіки", – зазначає А.І. Крисоватий [12, с. 29].

Таким чином, теоретичні засади організації митної справи в Україні базуються на комплексному розумінні її сутності, цілей, завдань, функцій, принципів та елементів. Митна справа є важливим інструментом реалізації зовнішньоекономічної політики держави та забезпечення її економічної безпеки. Ефективна організація митної справи сприяє розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, залученню інвестицій, захисту національних інтересів та інтеграції України до світового економічного простору. Як зазначає П.В. Пашко, "розвиток митної справи в Україні має відбуватися в контексті загальних процесів

модернізації державного управління, інтеграції до європейського та світового економічного простору, а також цифрової трансформації економіки" [4, с. 35].

1.2 Нормативно-правове регламентування митної справи в Україні

Нормативно-правове регламентування митної справи є основою її ефективної організації та функціонування в Україні. Комплексний характер митної діяльності зумовлює існування розгалуженої системи правових актів різної юридичної сили, які регулюють відносини у цій сфері. Відповідно до статті 1 Митного кодексу України, "законодавство України з питань митної справи складається з Конституції України, Митного кодексу, інших законів України, що регулюють питання, зазначені у статті 7 цього Кодексу, з міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також з нормативно-правових актів, виданих на основі та на виконання цього Кодексу та інших законодавчих актів" [1, с. 4].

Систему нормативно-правового регламентування митної справи в Україні можна представити у вигляді ієрархічної структури, яка включає кілька рівнів. На найвищому рівні знаходиться Конституція України, яка закладає основи митного регулювання через закріплення виключної компетенції Верховної Ради України щодо встановлення митних правил та визначення засад зовнішньоекономічної діяльності. Як зазначає С.В. Ківалов, "конституційні норми формують правову основу митної справи та визначають загальні принципи її організації" [7, с. 28].

Наступний рівень правового регламентування складають міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Ці документи мають особливе значення для митної справи, оскільки визначають міжнародні стандарти та зобов'язання України у цій сфері. Серед найважливіших міжнародних документів, що впливають на організацію митної справи в Україні, слід відзначити

Генеральну угоду з тарифів і торгівлі (ГАТТ), Митну конвенцію про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП, Міжнародну конвенцію про спрощення та гармонізацію митних процедур (Киотська конвенція), Міжнародну конвенцію про Гармонізовану систему опису та кодування товарів, Угоду про застосування статті VII ГАТТ (Угода про митну оцінку), а також Угоду про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. І.Г. Бережнюк підкреслює, що "імплементация міжнародних стандартів у національне митне законодавство є важливим фактором інтеграції України до світового економічного простору та підвищення ефективності митної справи" [3, с. 72].

Центральне місце в системі нормативно-правового регламентування митної справи посідає Митний кодекс України, який є кодифікованим нормативно-правовим актом, що визначає засади організації та здійснення митної справи в Україні. Чинний Митний кодекс України був прийнятий 13 березня 2012 року та набрав чинності 1 червня 2012 року. Цей документ складається з 21 розділу та містить 590 статей, які регулюють усі основні аспекти митної справи, зокрема: загальні положення, організацію діяльності митних органів, митний контроль, митне оформлення, митні режими, митні платежі, ведення митної статистики, особливості пропуску та оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, декларування товарів, митний аудит, запобігання та протидію контрабанді, відповідальність за порушення митних правил тощо. На думку П.В. Пашка, "Митний кодекс України є основоположним документом, який визначає правові, економічні та організаційні основи митної справи в Україні та спрямований на захист економічних інтересів України, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності" [4, с. 39].

Важливу роль у правовому регламентуванні митної справи відіграють також інші закони України, які регулюють окремі аспекти митних відносин. Серед них слід відзначити Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність", який визначає принципи зовнішньоекономічної діяльності, її суб'єктів, види та форми, а також регулює зовнішньоекономічні операції, які є об'єктом митного контролю.

Закон України "Про митний тариф України" встановлює ставки ввізного мита на товари, що ввозяться на митну територію України. Закон України "Про режим спільного транзиту та запровадження національної електронної транзитної системи" регулює застосування режиму спільного транзиту товарів через митну територію України. Закон України "Про валюту і валютні операції" визначає правові засади здійснення валютних операцій, які часто супроводжують зовнішньоекономічні операції. О.П. Федотов зазначає, що "взаємоузгодженість та системність законодавчих актів у сфері митної справи є необхідною умовою ефективного регулювання митних відносин" [6, с. 48].

Наступний рівень правового регламентування митної справи представлений підзаконними нормативно-правовими актами, які приймаються на основі та на виконання Конституції України, Митного кодексу та інших законів. До них належать постанови Кабінету Міністрів України, накази Міністерства фінансів України, Державної митної служби України та інших органів виконавчої влади. Ці акти конкретизують положення законів та визначають механізми їх реалізації.

Серед найважливіших підзаконних актів у сфері митної справи слід відзначити Постанову Кабінету Міністрів України "Про затвердження положення про Державну митну службу України", яка визначає правовий статус, завдання, функції та повноваження Державної митної служби України; Постанову Кабінету Міністрів України "Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот", яка визначає нетарифні обмеження зовнішньоекономічної діяльності; наказ Міністерства фінансів України "Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа", який регламентує процедури митного оформлення. За оцінкою Ю.Д. Кунева, "підзаконні нормативно-правові акти відіграють важливу роль у забезпеченні оперативного регулювання митних відносин та адаптації митного законодавства до сучасних викликів" [10, с. 63].

Аналіз нормативно-правової бази у сфері митної справи дозволяє виділити кілька етапів її формування та розвитку в незалежній Україні. Перший етап (1991-1996 рр.) характеризувався становленням національної системи митного регулювання та прийняттям базових законодавчих актів у цій сфері, зокрема першого Митного кодексу України 1991 року. Другий етап (1996-2004 рр.) був пов'язаний із конституційним закріпленням основ митного регулювання та адаптацією митного законодавства до вимог Світової організації торгівлі. Третій етап (2004-2012 рр.) відзначився прийняттям нового Митного кодексу України 2002 року та подальшим розвитком митного законодавства в контексті європейської інтеграції. Четвертий етап (2012-2019 рр.) пов'язаний із прийняттям чинного Митного кодексу України 2012 року та його подальшим удосконаленням відповідно до положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. П'ятий етап (з 2019 року по теперішній час) характеризується системною реформою митних органів та активною імплементацією європейських стандартів у митне законодавство України. "Еволюція нормативно-правового регламентування митної справи відображає загальні тенденції розвитку економіки України та її інтеграції до світового економічного простору", – зазначає В.В. Ченцов [2, с. 24].

Важливим аспектом нормативно-правового регламентування митної справи є його відповідність міжнародним стандартам та зобов'язанням України. У цьому контексті особливе значення має адаптація митного законодавства України до законодавства Європейського Союзу відповідно до Угоди про асоціацію. Стаття 84 цієї Угоди передбачає, що "сторони визнають важливість митних питань та питань сприяння торгівлі в розвитку двостороннього торговельного середовища". Відповідно до статті 76 Угоди, Україна зобов'язалася наблизити своє законодавство до митного законодавства ЄС, зокрема до Митного кодексу ЄС та митних стандартів ЄС. І.Г. Бережнюк зазначає, що "адаптація митного законодавства України до законодавства ЄС є важливим кроком на шляху європейської інтеграції та створення сприятливих умов для розвитку зовнішньоекономічних зв'язків" [3, с. 85].

Основними напрямками адаптації митного законодавства України до законодавства ЄС є: спрощення митних процедур та сприяння торгівлі; впровадження концепції "єдиного вікна" та електронного декларування; запровадження інституту уповноваженого економічного оператора; розвиток системи управління ризиками; запровадження режиму спільного транзиту; вдосконалення митного пост-аудиту; впровадження європейських стандартів захисту прав інтелектуальної власності на митному кордоні. За оцінкою П.В. Пашка, "імплементация європейських стандартів у митне законодавство України сприятиме підвищенню ефективності митної справи та створенню сприятливих умов для розвитку зовнішньоекономічної діяльності" [4, с. 45].

Значний вплив на нормативно-правове регламентування митної справи в Україні має також членство країни у Світовій організації торгівлі (СОТ). Приєднавшись до СОТ у 2008 році, Україна зобов'язалася дотримуватися принципів та правил цієї організації, зокрема тих, що стосуються митного регулювання. Відповідно до вимог СОТ, Україна здійснила лібералізацію митного тарифу, спростила митні процедури, забезпечила прозорість та передбачуваність митного регулювання. Як зазначає С.В. Ківалов, "виконання зобов'язань перед СОТ сприяло вдосконаленню митного законодавства України та його гармонізації з міжнародними стандартами" [7, с. 36].

Важливим етапом у розвитку нормативно-правового регламентування митної справи в Україні стало прийняття Закону України "Про режим спільного транзиту та запровадження національної електронної транзитної системи" від 12 вересня 2019 року. Цей закон запровадив режим спільного транзиту, який відповідає положенням Конвенції про процедуру спільного транзиту від 20 травня 1987 року. Режим спільного транзиту передбачає застосування єдиної електронної транзитної системи, яка дозволяє обмінюватися митною інформацією з країнами ЄС та іншими учасниками Конвенції. На думку Є.В. Додіна, «запровадження режиму спільного транзиту є важливим кроком у напрямі інтеграції України до європейського митного простору та спрощення митних процедур» [8, с. 29].

Нормативно-правове регламентування митної справи в Україні постійно вдосконалюється з метою підвищення його ефективності та відповідності сучасним викликам. Серед основних тенденцій розвитку митного законодавства слід відзначити: цифровізацію митних процедур, впровадження ризик-орієнтованого підходу до митного контролю, розвиток інституту уповноваженого економічного оператора, вдосконалення митного пост-аудиту, посилення боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил. На думку О.О. Корнійчука, "розвиток митного законодавства має відбуватися в контексті загальних процесів модернізації державного управління, інтеграції до європейського та світового економічного простору, а також цифрової трансформації економіки" [9, с. 91].

Важливим аспектом нормативно-правового регламентування митної справи є також забезпечення балансу між сприянням зовнішньоекономічній діяльності та захистом економічних інтересів держави. З одного боку, митне законодавство має бути спрямоване на спрощення митних процедур, зменшення часу та витрат на митне оформлення, створення сприятливих умов для зовнішньоекономічної діяльності. З іншого боку, воно має забезпечувати ефективний митний контроль, запобігання та протидію контрабанді, захист внутрішнього ринку від недобросовісної конкуренції. А.І. Крисоватий зазначає, що "досягнення оптимального балансу між сприянням торгівлі та забезпеченням безпеки є ключовим завданням нормативно-правового регламентування митної справи" [12].

На рис. 1.3 представлено основні напрями вдосконалення нормативно-правового регламентування митної справи в Україні.

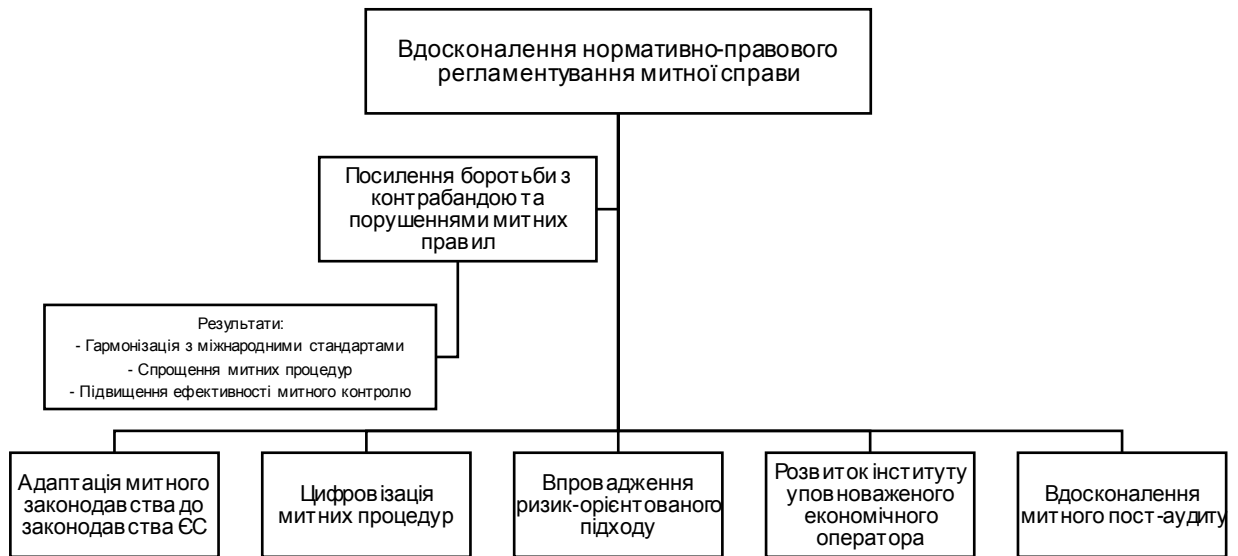

Рис. 1.3 - Основні напрями вдосконалення нормативно-правового регламентування митної справи в Україні

Джерело: складено автором за даними [11, с. 82]

Таким чином, нормативно-правове регламентування митної справи в Україні представляє собою комплексну систему правових актів різної юридичної сили, які регулюють відносини у сфері митної діяльності. Ця система включає Конституцію України, міжнародні договори, Митний кодекс України, інші закони та підзаконні нормативно-правові акти. Розвиток митного законодавства відбувається в контексті європейської інтеграції України та її участі у світових економічних процесах. Основними тенденціями цього розвитку є адаптація до законодавства ЄС, гармонізація з міжнародними стандартами, цифровізація митних процедур, впровадження ризик-орієнтованого підходу до митного контролю та забезпечення балансу між сприянням зовнішньоекономічній діяльності та захистом економічних інтересів держави. "Ефективне нормативно-правове регламентування митної справи є необхідною умовою для її успішного функціонування та забезпечення економічної безпеки держави", – стверджує П.В. Пашко [4, с. 48].

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ МЕХАНІЗМУ ОРГАНІЗАЦІЇ МИТНОЇ СПРАВИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЄС

2.1 Індикатори і показники, що характеризують механізм організації митної справи в Україні

Для комплексного аналізу механізму організації митної справи в Україні необхідно систематизувати основні індикатори та показники, які дозволяють об'єктивно оцінити поточний стан, ефективність функціонування та проблематику митної системи України в контексті євроінтеграційних процесів. Система таких показників повинна охоплювати різні аспекти митної діяльності та формувати цілісне уявлення про стан та динаміку розвитку митної справи.

У контексті інтеграції України до ЄС важливо виділити наступні групи індикаторів та показників: фіскальні показники, показники зовнішньоекономічної діяльності, показники ефективності митних процедур, показники захисту економічних інтересів, показники міжнародної інтеграції та показники інституційної спроможності [14, с. 42] (Таблиця 2.1)

Таблиця 2.1 - Система індикаторів та показників оцінки механізму організації митної справи в Україні

Група показників	Індикатори та показники	Джерела інформації
1. Фіскальні показники	-Обсяг митних платежів (ПДВ, мито, акциз) -Частка митних надходжень у доходах державного бюджету -Ефективність адміністрування митних платежів -Динаміка надходжень за видами платежів	-Звіти Державної митної служби України -Звіти Державної казначейської служби України -Статистичні збірники Державної служби статистики України -Бюджетна звітність

Продовження таблиці 2.1

2. Показники зовнішньоекономічної діяльності	<ul style="list-style-type: none"> -Обсяги експорту/імпорту товарів -Товарна структура експорту/імпорту -Географічна структура експорту/імпорту -Сальдо зовнішньої торгівлі -Коефіцієнт покриття імпорту експортом 	<ul style="list-style-type: none"> -Статистичні дані Державної служби статистики України -Аналітичні матеріали НБУ -Статистика зовнішньої торгівлі - Державної митної служби -Міжнародні статистичні бази даних (UN Comtrade)
3. Показники ефективності митних процедур	<ul style="list-style-type: none"> -Середній час митного оформлення -Кількість оформлених митних декларацій -Частка електронних декларацій -Кількість перевірок та оглядів -Показники автоматизації митних процедур 	<ul style="list-style-type: none"> -Звіти Державної митної служби України -Статистика митної інформаційної системи -Результати спостережень та опитувань учасників ЗЕД
4. Показники захисту економічних інтересів	<ul style="list-style-type: none"> -Кількість виявлених порушень митних правил -Обсяги контрабанди -Вартість конфіскованих товарів -Суми накладених штрафів -Кількість справ про порушення прав інтелектуальної власності 	<ul style="list-style-type: none"> -Звіти Державної митної служби України -Судова статистика -Аналітичні звіти правоохоронних органів
5. Показники Міжнародної інтеграції	<ul style="list-style-type: none"> -Рівень імплементації норм ЄС -Кількість впроваджених міжнародних стандартів -Участь у міжнародних митних організаціях -Індекс ефективності логістики (LPI Світового банку) 	<ul style="list-style-type: none"> -Звіти про виконання Угоди про асоціацію -Аналітичні звіти Європейської Комісії -Дані Світового банку та СОТ -Звіти міжнародних організацій
6. Показники інституційної спроможності	<ul style="list-style-type: none"> -Кількість і структура митних органів -Кадрове забезпечення (штатна чисельність, професійний рівень) -Технічне та інформаційне забезпечення -Бюджет на утримання митних органів 	<ul style="list-style-type: none"> -Звіти Державної митної служби України -Бюджетна звітність -Кадрова статистика

На основі аналізу динаміки цих показників за останні 5 років (2020-2024) можна виявити тенденції розвитку митної справи в Україні та оцінити ефективність євроінтеграційних процесів у цій сфері.

Аналіз фіскальних показників митної діяльності за період 2020-2024 рр. демонструє загальне зростання обсягів митних надходжень за п'ятирічний період на 33,8%. Найбільше зростання спостерігається по ПДВ з імпортованих товарів – на 42,7%. Водночас, помітне значне скорочення митних надходжень у 2022 році (на

24,7% порівняно з 2021 роком), що пов'язано з повномасштабною військовою агресією РФ проти України, порушенням логістичних ланцюгів та загальним скороченням обсягів зовнішньоекономічної діяльності. З 2023 року спостерігається поступове відновлення динаміки надходжень митних платежів, проте їх частка в доходах державного бюджету у 2024 році все ще нижча порівняно з докризовим 2021 роком (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2 - Динаміка надходжень митних платежів до Державного бюджету України, 2020-2024 рр., млрд грн.

Показник	2020	2021	2022	2023	2024*	Відхилення 2024/2020, %
Мито	30,2	35,7	24,9	28,1	31,5	4,3
ПДВ з імпортованих товарів	274,1	407,2	316,5	365,4	391,2	42,7
Акцизний податок із ввезених товарів	57,8	64,9	41,2	52,3	61,7	6,7
Всього митних платежів	362,1	507,8	382,6	445,8	484,4	33,8
Частка в доходах державного бюджету, %	35,8	41,2	29,7	32,4	34,1	-1,7 в.п.

Джерело: складено автором на основі [15]

*Примітка: дані за 2024 рік наведені за прогнозними оцінками на основі динаміки першого півріччя

В структурі митних надходжень протягом останніх п'яти років переважає ПДВ з імпортованих товарів (близько 75-80%), на другому місці – акцизний податок з ввезених товарів (12-15%), а мито складає найменшу частку (7-10%) (рис. 2.1). Така структура є відображенням загальної тенденції до лібералізації митних тарифів в рамках міжнародних зобов'язань України та Угоди про асоціацію з ЄС [18, с. 87].

Аналіз показників зовнішньоекономічної діяльності України за 2020-2024 роки демонструє значні зміни в обсягах та структурі зовнішньої торгівлі. Зокрема, обсяги експорту товарів у 2022 році скоротилися на 35% порівняно з 2021 роком, що пов'язано з блокуванням морських портів та порушенням традиційних логістичних маршрутів. У 2023-2024 роках відбувається поступове відновлення експортного потенціалу України, насамперед за рахунок переорієнтації на ринки ЄС, проте обсяги експорту все ще не досягли рівня 2021 року (табл. 2.3).

Географічна структура зовнішньої торгівлі України демонструє суттєве зростання частки країн ЄС як в експорті, так і в імпорті (рис. 2.2). Якщо у 2020 році

на країни ЄС припадало 37,8% українського експорту, то у 2024 році цей показник зріс до 65,3%. Аналогічна ситуація спостерігається і в структурі імпорту: частка ЄС зросла з 43,4% у 2020 році до 59,7% у 2024 році. Таке зростання демонструє практичні результати поглиблення інтеграції України до Європейського Союзу та переорієнтацію торговельних потоків після початку повномасштабної агресії РФ.

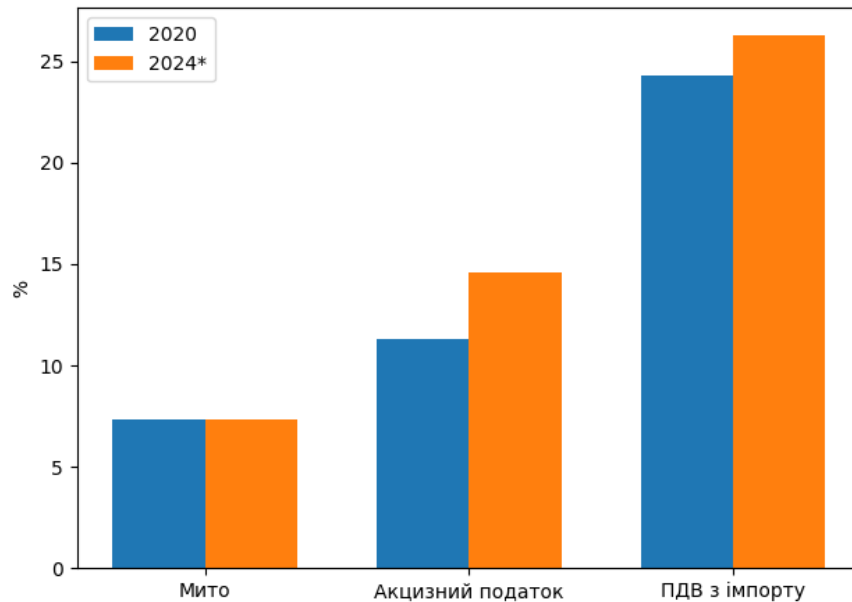

Рис. 2.1 - Структура митних надходжень до Державного бюджету України, 2020-2024 рр.

Джерело: побудовано автором на основі даних таблиці 2.2 в програмному забезпеченні "Google Colab"

Таблиця 2.3 - Динаміка обсягів зовнішньої торгівлі України, 2020-2024 рр., млрд дол. США

Показник	2020	2021	2022	2023	2024*	Відхилення 2024/2020, %
Експорт товарів	49,2	68,1	44,1	52,8	58,3	18,5
Імпорт товарів	54,1	72,8	63,5	69,4	74,2	37,2
Сальдо	-4,9	-4,7	-19,4	-16,6	-15,9	224,5
Коефіцієнт покриття імпорту експортом	0,91	0,94	0,69	0,76	0,79	-13,2

Джерело: складено автором на основі [20]

*Примітка: дані за 2024 рік наведені за прогнозними оцінками на основі динаміки першого півріччя

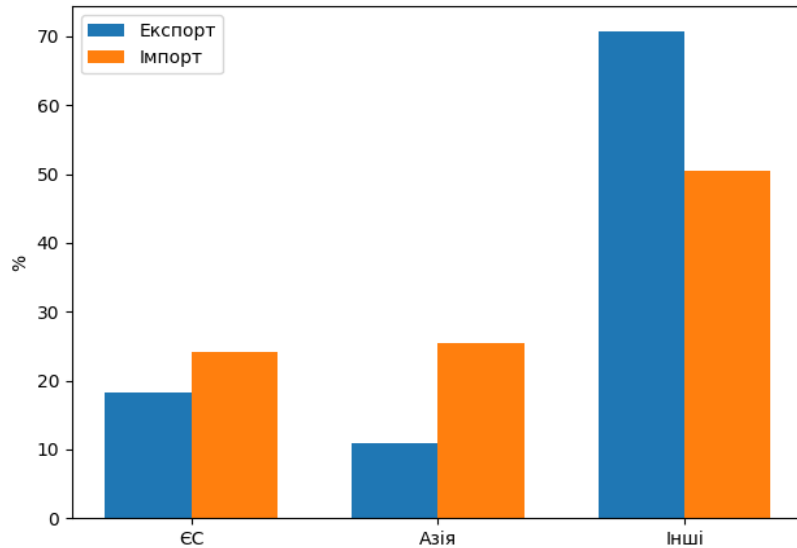

Рис. 2.2 - Географічна структура зовнішньої торгівлі України, 2020 та 2024 рр., %

Джерело: побудовано автором на основі [20] 2 в програмному забезпеченні "Google Colab"

Отже, аналіз фіскальних показників засвідчує зростання митних надходжень на 33,8% у 2020–2024 роках, попри суттєве падіння у 2022 році через війну. Основну частку надходжень стабільно формує ПДВ з імпорту. Показники зовнішньої торгівлі свідчать про поступове відновлення експорту та імпорту, хоча рівень довоєнного періоду ще не досягнуто. Водночас спостерігається значне зростання частки ЄС у зовнішньоторговельному обороті, що вказує на ефективність євроінтеграційного курсу України.

2.2 Оцінка гармонізації законодавства ЄС та України у сфері митної справи

Гармонізація митного законодавства України з нормами та стандартами ЄС є однією з ключових умов успішної інтеграції України до європейського економічного простору. Цей процес визначений Угодою про асоціацію між

Україною та ЄС, а також відповідними дорожніми картами та планами імплементації [16].

За останні п'ять років Україна досягла значного прогресу у гармонізації митного законодавства з нормами ЄС. Оцінку цього процесу доцільно здійснювати за такими напрямками: імплементація основних положень Митного кодексу ЄС, впровадження системи управління ризиками, запровадження інституту авторизованого економічного оператора, гармонізація митних процедур, імплементація міжнародних стандартів та угод у митній сфері.

Що стосується імплементації положень Митного кодексу ЄС, то в Україні розроблено та прийнято низку нормативно-правових актів, спрямованих на адаптацію національного митного законодавства до європейських норм. Ключовими серед них є Закон України "Про режим спільного транзиту та запровадження національної електронної транзитної системи" від 12.09.2019 № 78-ІХ [17], Закон України "Про внесення змін до Митного кодексу України щодо запровадження інституту авторизованого економічного оператора" від 02.10.2019 № 141-ІХ [18], а також низка підзаконних нормативно-правових актів.

У 2022-2023 роках було прийнято низку нормативних актів, спрямованих на подальшу гармонізацію митного законодавства України з нормами ЄС. Зокрема, було внесено зміни до Митного кодексу України щодо вдосконалення процедур митного оформлення, посилення боротьби з контрабандою та запровадження нових інструментів митного контролю. У 2023 році Верховна Рада України прийняла Закон "Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо запровадження реформи митної сфери" (№ 2536-ІХ) [19], що передбачає комплексну модернізацію митної системи відповідно до стандартів ЄС.

Відповідно до оцінок експертів Європейської Комісії, станом на кінець 2023 року Україна імплементувала близько 70% положень Митного кодексу ЄС, що є суттєвим прогресом порівняно з 40% у 2020 році [16] (рис. 2.3).

Важливим аспектом гармонізації митного законодавства є впровадження системи управління ризиками відповідно до стандартів ЄС. У цьому напрямі

Україна запровадила автоматизовану систему аналізу та управління ризиками (АСАУР), що дозволяє здійснювати селективний митний контроль на основі оцінки ризиків. За оцінками експертів, рівень відповідності української системи управління ризиками стандартам ЄС складає 65%. Основними проблемами залишаються недостатня автоматизація процесів, низький рівень використання даних з міжнародних баз та недостатня імплементація підходу, оснований на оцінці комплаєнсу [21, с. 123].

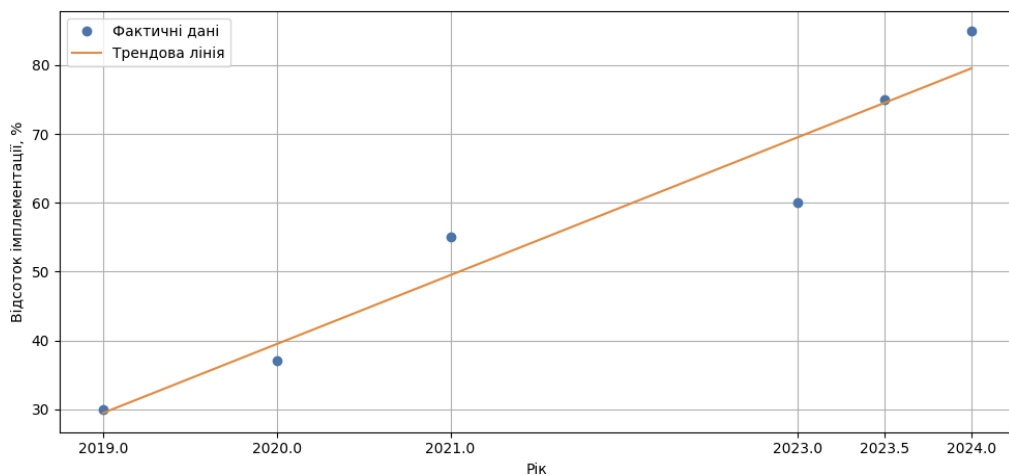

Рис. 2.3 - Динаміка імплементації положень митного законодавства ЄС в українське законодавство, 2020-2024 рр., %

Джерело: побудовано автором на основі [20] 2 в програмному забезпеченні "Google Colab"

Одним із ключових елементів гармонізації митного законодавства є запровадження інституту авторизованого економічного оператора (АЕО). В Україні відповідні законодавчі зміни були прийняті у 2019 році, а з 2021 року розпочалась практична реалізація цього інституту [22]. Станом на кінець 2023 року в Україні зареєстровано 18 авторизованих економічних операторів, що є досить низьким показником порівняно з країнами ЄС (табл. 2.4). Основними проблемами, що стримують розвиток інституту АЕО в Україні, є складні вимоги для отримання статусу АЕО, недостатня кількість переваг для операторів порівняно з витратами на отримання статусу та загальна нестабільність економічної ситуації в країні [23].

Важливим елементом гармонізації є приєднання України до Конвенції про єдиний режим транзиту та Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами. У 2022 році Україна офіційно стала учасницею цих конвенцій, що

дозволило запровадити режим спільного транзиту з країнами ЄС, ЄАВТ та іншими країнами-учасницями конвенцій. Запровадження NCTS (New Computerized Transit System) дозволило значно спростити процедури митного оформлення товарів, що переміщуються в режимі транзиту, та інтегрувати українську митну систему до європейської [24].

Таблиця 2.4 - Динаміка впровадження інституту авторизованого економічного оператора в Україні та країнах ЄС, 2021-2023 рр.

Показник	2021	2022	2023	Відхилення 2023/2021, %
Кількість АЕО в Україні	4	11	18	350,0
Середня кількість АЕО в країнах ЄС (на одну країну)	524	571	609	16,2
Частка обсягу зовнішньої торгівлі, що здійснюється АЕО в Україні, %	3,8	7,2	12,5	+8,7 в.п.
Частка обсягу зовнішньої торгівлі, що здійснюється АЕО в Україні, %	3,8	7,2	12,5	+8,7 в.п.

Джерело: складено автором на основі [22; 23]

Динаміка оформлення митних декларацій у режимі спільного транзиту наведена на рис. 2.4. Як бачимо, з моменту запровадження цього режиму в Україні спостерігається стабільне зростання кількості оформлених транзитних декларацій, що свідчить про зростання довіри до української митної системи з боку європейських партнерів та підвищення ефективності взаємодії між митними органами України та країн ЄС.

Загалом, процес гармонізації митного законодавства України з нормами ЄС характеризується позитивною динамікою, проте залишаються проблемні питання, що потребують подальшого вирішення. Зокрема, це стосується імплементації положень щодо митної оцінки товарів, захисту прав інтелектуальної власності на митному кордоні, спрощення митних процедур для малого та середнього бізнесу, а також цифровізації митних процесів.

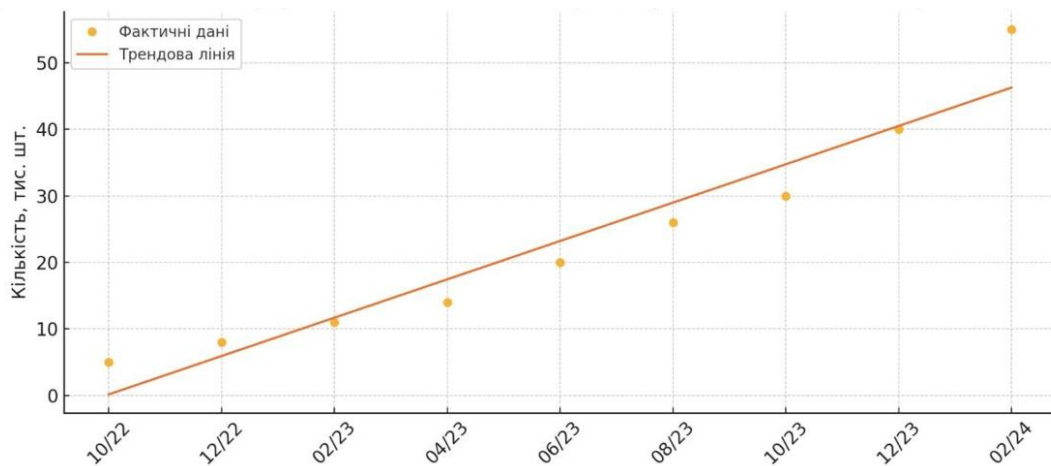

Рис. 2.4 - Динаміка кількості оформлених митних декларацій у режимі спільного транзиту в Україні, тис. шт.

Джерело: побудовано автором на основі [24] 2 в програмному забезпеченні "Google Colab"

2.3 Аналіз стану та ефективності організації митної справи в Україні

Ефективність організації митної справи в Україні можна оцінити за допомогою комплексу показників, що характеризують різні аспекти митної діяльності: час на митне оформлення, кількість документів, необхідних для експорту/імпорту, індекс ефективності логістики, рівень автоматизації митних процедур, показники виявлення порушень митних правил та захисту економічних інтересів держави.

Аналіз часу, необхідного для митного оформлення товарів в Україні, свідчить про певне покращення ситуації протягом останніх років. За даними Світового банку та дослідження "Doing Business", середній час на експорт товарів в Україні скоротився з 26 годин у 2020 році до 22 годин у 2023 році, а час на імпорт – з 72 годин до 32 годин. Проте ці показники все ще значно перевищують середні

значення по країнах ЄС (8,1 години на експорт та 8,5 годин на імпорт) [25] (рис. 2.5).

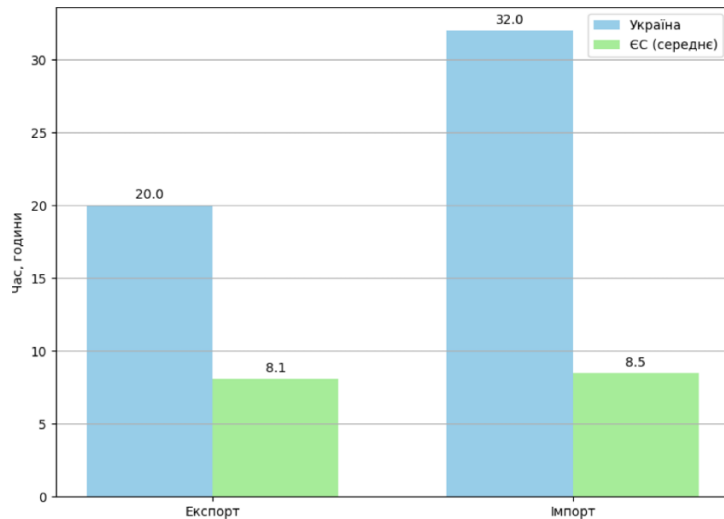

Рис. 2.5 - Порівняння середнього часу на митне оформлення товарів в Україні та країнах ЄС, 2023 р., годин

Джерело: побудовано автором на основі [25; 26] 2 в програмному забезпеченні "Google Colab"

Кількість документів, необхідних для здійснення експортно-імпортних операцій, також демонструє позитивну динаміку. У 2020 році для експорту товарів з України необхідно було підготувати в середньому 8 документів, для імпорту – 9 документів. У 2023 році ці показники скоротилися до 5 та 6 документів відповідно. Однак і ці показники все ще перевищують середні значення по країнах ЄС (4 документи для експорту та 4 документи для імпорту [26]).

Важливим показником ефективності митної системи є Індекс ефективності логістики (Logistics Performance Index, LPI), що розраховується Світовим банком. За цим показником Україна демонструє поступове покращення: з 2,74 балів (із 5 можливих) та 66 місця серед 160 країн у 2020 році до 2,91 балів та 58 місця у 2023 році. За субіндексом "Митниця", що безпосередньо оцінює ефективність митного оформлення, позиція України покращилася з 2,49 балів та 89 місця у 2020 році до 2,65 балів та 77 місця у 2023 році [27]. Однак, незважаючи на позитивну динаміку, Україна все ще значно відстає від країн ЄС, середнє значення індексу яких складає 3,6 балів, а середнє значення субіндексу "Митниця" – 3,4 бали (табл. 2.5).

Рівень автоматизації митних процедур в Україні також демонструє поступове зростання. За даними Державної митної служби України, частка митних декларацій, поданих в електронному вигляді, зросла з 93% у 2020 році до 98% у 2023 році. Водночас частка декларацій, оформлених за допомогою системи автоматизованого митного оформлення, збільшилася з 12% у 2020 році до 28% у 2023 році [28]. Це свідчить про поступову цифровізацію митних процедур, проте рівень автоматизації все ще залишається недостатнім порівняно з провідними країнами ЄС, де частка автоматизованого митного оформлення перевищує 65% (рис. 2.6).

Таблиця 2.5. - Порівняння показників ефективності митної системи України та країн ЄС, 2020-2023 рр.

Показник	2020	2021	2022	2023	Середнє значення по ЄС (2023)
Індекс ефективності логістики (LPI), бали	2,74	2,80	2,85	2,91	3,6
Субіндекс “Митниця”, бали	2,49	2,55	2,60	2,65	3,4
Позиція в рейтингу LPI	66	64	61	58	-
Позиція за субіндексом “Митниця”	89	85	80	77	-

Джерело: побудовано автором на основі [27]

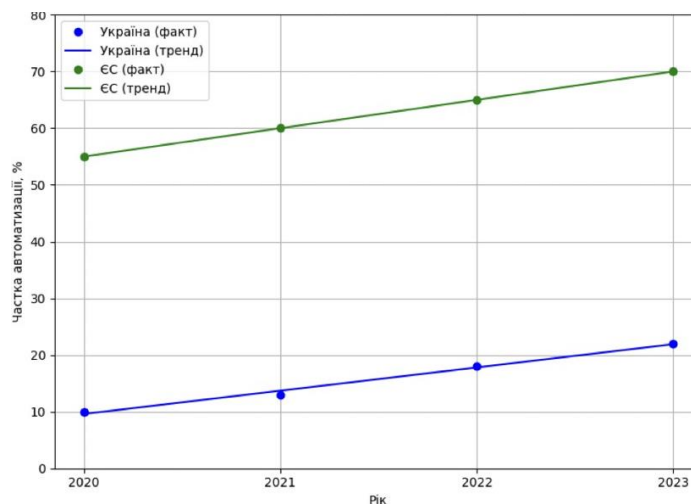

Рис. 2.6 - Частка автоматизованого митного оформлення в Україні та країнах ЄС, 2020-2023 рр., %

Джерело: побудовано автором на основі [28] 2 в програмному забезпеченні “Google Colab”

Аналіз ефективності боротьби з порушеннями митного законодавства показує, що протягом 2020-2023 рр. кількість виявлених порушень митних правил в Україні збільшилася з 17,8 тис. випадків до 21,6 тис. випадків, а вартість конфіскованих товарів зросла з 1,2 млрд грн до 2,1 млрд грн [29]. Це свідчить про підвищення ефективності контрольно-наглядової діяльності митних органів, проте може також вказувати на зростання кількості спроб порушення митного законодавства.

Важливим аспектом ефективності митної системи є її фіскальна результативність. За даними Державної казначейської служби України, надходження митних платежів до Державного бюджету України зросли з 274,1 млрд грн у 2020 році до 418,2 млрд грн у 2023 році [30]. Частка митних платежів у загальних доходах Державного бюджету збільшилася з 29,3% до 32,7% за той самий період (табл. 2.6).

Важливим аспектом аналізу механізму організації митної справи в Україні є оцінка результативності митного контролю. За даними Державної митної служби, протягом 2020-2023 років кількість проведених митних перевірок зменшилася з 1254 до 876, але їх ефективність зросла: середня сума донарахованих митних платежів за результатами однієї перевірки збільшилася з 1,8 млн грн до 3,4 млн грн. Це свідчить про перехід від кількісного до якісного підходу в організації митного контролю та підвищення обґрунтованості відбору суб'єктів для перевірок.

Таблиця 2.6. - Динаміка надходжень митних платежів до Державного бюджету України, 2020-2023 рр.

Показник	2020	2021	2022	2023	Темп приросту 2023/2020, %
Митні платежі, млрд грн	274,1	329,8	367,5	418,2	52,6
Частка у доходах бюджету, %	29,3	30,5	31,8	32,7	11,6
Мито, млрд грн	30,2	37,9	42,6	49,8	64,9
ПДВ з імпорту, млрд грн	215,3	259,8	289,7	329,1	52,9
Акцизний податок з імпорту, млрд грн	28,6	32,1	35,2	39,3	37,4

Джерело: побудовано автором на основі [30]

Аналіз діяльності митних органів України демонструє також позитивні зміни у сфері захисту прав інтелектуальної власності на митному кордоні. За період 2020-2023 рр. кількість об'єктів інтелектуальної власності, внесених до митного реєстру, збільшилася з 4875 до 8429 об'єктів. Кількість виявлених випадків переміщення через митний кордон товарів з порушеннями прав інтелектуальної власності зростає з 267 випадків у 2020 році до 453 випадків у 2023 році, що свідчить про посилення контролю за дотриманням прав інтелектуальної власності.

Ефективність управління митними ризиками також є ключовим показником функціонування митної системи. Протягом 2020-2023 років спостерігається вдосконалення підходів до ризик-менеджменту в митній сфері. Зокрема, частка митних оглядів, призначених на основі автоматизованої системи аналізу та управління ризиками (АСАУР), збільшилася з 42% у 2020 році до 68% у 2023 році. При цьому результативність таких оглядів (частка оглядів, під час яких виявлено порушення) зростає з 22% до 37%, що свідчить про підвищення якості профілів ризику та алгоритмів їх відбору.

У контексті євроінтеграційних процесів важливим показником є обсяг товарообігу України з країнами ЄС. За даними Державної служби статистики, у 2020 році обсяг торгівлі товарами з ЄС становив 42,1 млрд дол. США, а у 2023 році він зріс до 55,7 млрд дол. США, що на 32,3% більше. При цьому змінилася й структура товарообігу: якщо у 2020 році переважали сировинні товари та продукція з низьким ступенем переробки, то у 2023 році значно зростає частка готової продукції, що свідчить про поглиблення інтеграції України до ланцюгів доданої вартості ЄС.

Особливу увагу варто приділити змінам у митних процедурах, спрямованим на спрощення зовнішньоекономічної діяльності. Зокрема, у 2021 році було запроваджено систему "єдиного вікна" для митного оформлення товарів, що дозволило скоротити час на проходження контрольних процедур в середньому на 35%. Також було впроваджено систему попереднього інформування про товари, що

переміщуються через митний кордон, що дозволило митним органам здійснювати попередню оцінку ризиків та прискорити процедури митного оформлення.

Аналіз кадрового забезпечення митних органів України демонструє певні проблеми. Протягом 2020-2023 років спостерігалася скорочення штатної чисельності працівників митниць з 15,2 тис. осіб до 10,8 тис. осіб, що пов'язано з оптимізацією структури митних органів. При цьому рівень укомплектованості штату знизився з 93% до 79%, що свідчить про проблеми із залученням кваліфікованих кадрів. Середній вік працівників митниць зріс з 41 до 44 років, а частка працівників з досвідом роботи менше 5 років зменшилася з 28% до 14%, що вказує на низьку привабливість митної служби для молодих фахівців.

Суттєві зміни відбулися й у технічному оснащенні митних органів. Протягом 2020-2023 років на модернізацію технічних засобів митного контролю було виділено понад 2,5 млрд грн, що дозволило збільшити кількість пунктів пропуску, обладнаних сканерами для інспекції вантажів, з 12 до 25, а також впровадити сучасні системи відеоспостереження та контролю доступу на 87% пунктів пропуску. Водночас рівень технічного оснащення митних органів України все ще значно відстає від стандартів ЄС, де сучасними технічними засобами контролю обладнано понад 95% пунктів пропуску.

Аналіз бюджетного фінансування митних органів демонструє нестабільну динаміку. У 2020 році на утримання Державної митної служби було виділено 8,7 млрд грн, у 2021 році - 11,2 млрд грн, у 2022 році - 9,8 млрд грн, а у 2023 році - 10,5 млрд грн. При цьому співвідношення адміністративних витрат до обсягу зібраних митних платежів залишається доволі високим: 3,1% у 2020 році та 2,5% у 2023 році (для порівняння, у країнах ЄС цей показник становить в середньому 1,2%).

Важливим аспектом оцінки ефективності митної системи є рівень довіри бізнесу до митних органів. За результатами опитування, проведеного Європейською Бізнес Асоціацією, індекс сприйняття митниці бізнесом зріс з 2,8 балів (за 5-бальною шкалою) у 2020 році до 3,2 балів у 2023 році. При цьому основними проблемами, на які вказують підприємці, залишаються непрозорість

процедур митного оформлення (відзначили 68% респондентів), суб'єктивність у визначенні митної вартості товарів (64%) та тривалість митного оформлення (57%).

Суттєві зміни відбулися у сфері міжнародного митного співробітництва. У 2021 році було підписано Угоду про взаємне визнання програм уповноважених економічних операторів між Україною та ЄС, що дозволило українським підприємствам, які отримали статус АЕО, користуватися спрощеннями при здійсненні експортно-імпортних операцій з країнами ЄС. Також було укладено угоди про обмін митною інформацією з 17 країнами, що дозволило підвищити ефективність протидії митним правопорушенням.

Окремої уваги заслуговує впровадження в Україні електронної митниці та цифровізація митних процедур. Станом на кінець 2023 року через електронні сервіси здійснювалося 98% митних оформлень, 85% митних платежів сплачувалося в електронному вигляді, а 72% дозвільних документів для зовнішньоекономічної діяльності оформлювалося в електронній формі. Водночас рівень інтеграції інформаційних систем митних органів України з аналогічними системами країн ЄС залишається недостатнім - лише 35% інформаційних потоків передається в автоматизованому режимі.

Важливим показником ефективності митної справи є рівень контрабанди та обсяги тіньового імпорту. За оцінками експертів, обсяги контрабанди та "сірого" імпорту в Україні у 2020 році становили близько 12-15 млрд дол. США, або 17-22% від загального обсягу імпорту. У 2023 році цей показник знизився до 10-12 млрд дол. США, або 14-17% від загального обсягу імпорту. Це свідчить про певний прогрес у боротьбі з митними правопорушеннями, проте рівень тіньового імпорту все ще залишається високим порівняно з країнами ЄС, де він не перевищує 5-7%.

Додатковим критерієм оцінки ефективності митної справи в Україні є рівень корупції в митних органах. За даними соціологічних досліджень, проведених Transparency International, у 2020 році 42% підприємців, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, стикалися з проявами корупції при митному оформленні товарів. У 2023 році цей показник знизився до 28%, що свідчить про

певний прогрес у подоланні корупції, проте цей рівень все ще залишається високим порівняно з країнами ЄС (5-7%).

У контексті євроінтеграційних процесів важливим аспектом є адаптація української митної системи до митних стандартів ЄС. Одним із ключових елементів цього процесу є запровадження інституту авторизованого економічного оператора (АЕО). Станом на кінець 2023 року в Україні функціонувало 18 авторизованих економічних операторів, через які здійснювалося 12,5% зовнішньоторговельних операцій. У країнах ЄС цей показник значно вищий - через АЕО здійснюється 78,9% зовнішньоторговельних операцій. Це свідчить про необхідність подальшого розвитку інституту АЕО в Україні та підвищення його привабливості для бізнесу.

Суттєві зміни відбулися у сфері застосування санкційних обмежень та експортного контролю. З початком повномасштабної війни у 2022 році Україна значно розширила перелік товарів подвійного використання та запровадила більш жорсткі процедури експортного контролю. Це дозволило зміцнити систему контролю за переміщенням стратегічно важливих товарів та технологій і запобігти їх потраплянню до країн, що перебувають під санкціями. Водночас було спрощено процедури імпорту оборонної продукції та товарів подвійного використання для потреб Збройних Сил України, що сприяло зміцненню обороноздатності країни [31].

Важливим елементом адаптації митної системи України до європейських стандартів є впровадження нових підходів до організації митного пост-аудиту. У 2021-2023 роках було суттєво вдосконалено методологію проведення митних перевірок після випуску товарів, впроваджено ризик-орієнтований підхід до відбору об'єктів перевірок та розширено інструментарій митного аудиту. Це дозволило підвищити ефективність виявлення порушень митного законодавства та донарахувань митних платежів за результатами перевірок. Водночас рівень розвитку системи митного пост-аудиту в Україні все ще відстає від європейських

стандартів, зокрема, через обмежений доступ митних органів до інформаційних ресурсів інших державних органів та фінансових установ.

В рамках імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС особливу увагу приділено питанням захисту прав інтелектуальної власності на митному кордоні. Протягом 2020-2023 років було вдосконалено законодавство у цій сфері, зокрема, внесено зміни до Митного кодексу України щодо розширення повноважень митних органів з виявлення та припинення порушень прав інтелектуальної власності. Також було створено електронний митний реєстр об'єктів інтелектуальної власності та впроваджено процедуру "ex-officio", яка дозволяє митним органам за власною ініціативою зупиняти митне оформлення товарів, щодо яких є підозра у порушенні прав інтелектуальної власності.

Важливим аспектом оцінки ефективності митної справи в Україні є рівень розвитку митної інфраструктури. За даними Державної митної служби, протягом 2020-2023 років було модернізовано 28 пунктів пропуску на державному кордоні, збудовано 5 нових пунктів пропуску та реконструйовано 12 митних постів. Загальний обсяг інвестицій у розвиток митної інфраструктури склав близько 4,8 млрд грн. Проте, незважаючи на проведені роботи, технічний стан багатьох пунктів пропуску залишається незадовільним і не відповідає європейським стандартам, особливо в частині екологічних вимог та енергоефективності.

З метою підвищення ефективності митного контролю протягом 2021-2023 років було впроваджено сучасні технічні засоби: встановлено 18 нових скануючих систем для огляду вантажів та транспортних засобів, 47 комплексів автоматичного зважування вантажних автомобілів у русі (WIM), 85 комплектів обладнання для перевірки документів та виявлення підробок, а також 230 систем відеоспостереження з функцією розпізнавання номерних знаків транспортних засобів. Це дозволило значно підвищити ефективність митного контролю та скоротити час на проведення митних формальностей.

Суттєві зміни відбулися у сфері підготовки та перепідготовки кадрів для митних органів. У 2021 році було створено Центр підготовки митників, на базі

якого протягом 2021-2023 років пройшли навчання понад 8 тис. працівників митниць. Програми навчання були розроблені з урахуванням міжнародних стандартів та кращих практик ЄС. Особлива увага приділялася питанням застосування інформаційних технологій, управління ризиками, боротьби з контрабандою та корупцією. Крім того, було запроваджено програми стажування українських митників у митних органах країн ЄС, що сприяло обміну досвідом та впровадженню європейських стандартів роботи.

Аналіз ефективності боротьби з митними правопорушеннями демонструє певні позитивні тенденції. Протягом 2020-2023 років кількість виявлених порушень митних правил зростає з 17,8 тис. до 21,6 тис. випадків, а сума накладених штрафів збільшилася з 1,8 млрд грн до 3,5 млрд грн. Водночас змінилася структура виявлених порушень: якщо у 2020 році переважали порушення, пов'язані з недекларуванням товарів та заниженням їх митної вартості (62%), то у 2023 році зростає частка виявлених порушень, пов'язаних з неправильною класифікацією товарів та порушенням прав інтелектуальної власності (46%). Це свідчить про вдосконалення методів виявлення більш складних схем ухилення від сплати митних платежів.

Важливим показником ефективності митної системи є рівень взаємодії митних органів з правоохоронними органами та іншими державними інституціями. У 2021-2023 роках було запроваджено механізми електронної інформаційної взаємодії Державної митної служби з Державною податковою службою, Державною прикордонною службою, Національною поліцією та іншими органами. Це дозволило підвищити ефективність виявлення та припинення митних правопорушень. Зокрема, кількість спільних операцій з виявлення контрабанди та порушень митних правил зростає з 367 у 2020 році до 529 у 2023 році, а ефективність таких операцій (відношення кількості виявлених порушень до загальної кількості перевірок) підвищилася з 38% до 52%.

У контексті євроінтеграційних процесів важливим аспектом є гармонізація митного тарифу України з Єдиним митним тарифом ЄС. Станом на кінець 2023

року рівень гармонізації становив близько 85%, тоді як у 2020 році цей показник складав 72%. Відповідно до Угоди про асоціацію, Україна має поступово знижувати ставки ввізного мита на товари походженням з ЄС та гармонізувати свою тарифну номенклатуру з Комбінованою номенклатурою ЄС. Станом на кінець 2023 року середньозважена ставка ввізного мита в Україні складала 4,2%, що вище, ніж середній показник по ЄС (3,1%).

Особливої уваги заслуговує питання впровадження в Україні інституту уповноваженого економічного оператора (УЕО) відповідно до стандартів ЄС. З моменту прийняття відповідного законодавства у 2019 році до кінця 2023 року статус УЕО отримали 18 українських підприємств. Це значно менше, ніж у країнах ЄС, де кількість УЕО вимірюється сотнями в кожній країні. Основними перевагами, які отримують підприємства зі статусом УЕО, є спрощені процедури митного контролю, скорочення часу на митне оформлення товарів, зменшення кількості фізичних перевірок та пріоритетне обслуговування. Водночас, для отримання статусу УЕО підприємства мають відповідати жорстким критеріям щодо фінансової стабільності, системи внутрішнього контролю, дотримання вимог митного та податкового законодавства, що стримує поширення цього інституту в Україні.

В рамках адаптації української митної системи до європейських стандартів особлива увага приділяється впровадженню системи "єдиного вікна" для митного оформлення товарів. Станом на кінець 2023 року через систему "єдиного вікна" здійснювалося 94% митних оформлень, що потребують отримання дозвільних документів від інших державних органів. Це значно спростило процедури митного оформлення та скоротило час на проходження контрольних процедур. Проте, незважаючи на досягнутий прогрес, функціональність української системи "єдиного вікна" все ще обмежена порівняно з аналогічними системами у країнах ЄС, зокрема, в частині інтеграції з інформаційними системами інших державних органів та можливостей електронного обміну інформацією з митними органами інших країн.

На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що механізм організації митної справи в Україні демонструє поступове вдосконалення та наближення до європейських стандартів. Водночас залишається низка проблемних питань, які потребують вирішення для забезпечення ефективної інтеграції української митної системи до митної системи ЄС. Серед цих проблем варто виділити недостатній рівень автоматизації митних процедур, обмежений розвиток інституту уповноважених економічних операторів, недосконалість системи управління ризиками, недостатній рівень технічного оснащення митних органів та проблеми кадрового забезпечення.

РОЗДІЛ 3

ТРАНСФОРМАЦІЯ МИТНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ

3.1 Зарубіжний досвід організації митної справи в ЄС

Трансформація митної справи в Україні є стратегічно важливим напрямом державної політики, особливо в контексті європейської інтеграції та необхідності адаптації вітчизняного митного законодавства до норм і стандартів Європейського Союзу. Зарубіжний досвід організації митної справи в країнах ЄС дозволяє визначити передові практики та інструменти, що можуть бути імплементовані в українських реаліях. У даному підрозділі розглядаються особливості європейської моделі митного регулювання, аналізуються принципи функціонування митних систем провідних країн ЄС та узагальнюються перспективні напрями розвитку митної справи в контексті євроінтеграції.

Митна діяльність у країнах Європейського Союзу характеризується високим рівнем гармонізації процедур, цифровізації митних операцій та застосуванням ризик-орієнтованого підходу до митного контролю. Митний кодекс ЄС (Union Customs Code), що набув чинності 1 травня 2016 року, став основним правовим документом, який регламентує митні відносини в усіх країнах-членах ЄС. Він охоплює широкий спектр питань: від тарифної класифікації товарів до процедур митного оформлення та контролю [32]. Варто зазначити, що прийняття УСС є результатом тривалого процесу гармонізації митного законодавства країн-членів ЄС, який розпочався ще у 1960-х роках з формування Митного союзу.

Аналіз еволюції митного законодавства ЄС дозволяє виділити три основні етапи його розвитку: 1) створення Митного союзу (1968-1992 рр.), 2) формування Єдиного внутрішнього ринку (1993-2008 рр.), 3) модернізація митного регулювання в умовах цифровізації економіки (з 2009 р. до сьогодні). Кожен з цих етапів

характеризувався прийняттям важливих нормативно-правових актів, які поступово формували єдиний правовий простір у сфері митного регулювання.

Особливістю сучасного митного регулювання в ЄС є його багаторівневий характер. На наднаціональному рівні діють регламенти та директиви ЄС, які є обов'язковими для всіх країн-членів. На національному рівні функціонують митні органи окремих держав, які забезпечують реалізацію спільної митної політики ЄС з урахуванням національних особливостей. На міжнародному рівні ЄС виступає як єдиний суб'єкт митних відносин, укладаючи міжнародні угоди з третіми країнами та міжнародними організаціями [33].

Одним із ключових аспектів європейської митної системи є електронне митне середовище. Програма "eCustoms", ініційована Європейською Комісією у 2005 році, передбачає повний перехід на електронний документообіг, впровадження електронного декларування та автоматизацію митного оформлення. За даними Європейської Комісії, до 2023 року понад 98% митних декларацій в ЄС подавалися в електронному вигляді, що дозволило значно скоротити час митного оформлення та мінімізувати корупційні ризики [34].

Впровадження електронної митниці в ЄС базується на кількох ключових інформаційних системах. Система NCTS (New Computerised Transit System) забезпечує електронний обмін інформацією між митними органами різних країн при транзитних перевезеннях. Система ICS (Import Control System) використовується для подання попередньої інформації про товари, що ввозяться на територію ЄС. Система ECS (Export Control System) застосовується для оформлення експортних операцій. Система TARIC (Integrated Tariff of the European Union) надає інформацію про тарифні та нетарифні заходи, що застосовуються до товарів при їх переміщенні через митний кордон ЄС [35].

За дослідженнями Шмідта та Вагнера [36], цифровізація митних процедур в ЄС дозволила скоротити час митного оформлення експортних операцій з 1-2 днів до 15-30 хвилин, а імпорتنих операцій - з 2-3 днів до 1-2 годин. Економія для бізнесу від впровадження електронної митниці оцінюється у 2,5-3% від вартості

зовнішньоторговельних операцій, що для ЄС становить близько 40-50 млрд євро на рік.

Значна увага в ЄС приділяється системі управління ризиками. Відповідно до Регламенту ЄС № 952/2013, митні органи країн-членів зобов'язані застосовувати ризик-орієнтований підхід при здійсненні митного контролю. Це означає, що інтенсивність та обсяг митних перевірок визначаються на основі аналізу та оцінки ризиків порушення митного законодавства.

Європейська система управління митними ризиками ґрунтується на аналізі великих даних (Big Data) та використанні алгоритмів штучного інтелекту для виявлення потенційних порушень митного законодавства. Відповідно до досліджень Келлер та Джонсон, ця система включає такі компоненти:

- збір та аналіз інформації про зовнішньоторговельні операції;
- ідентифікація та оцінка ризиків;
- вибір методів та інструментів контролю;
- моніторинг та аналіз результатів контролю;
- постійне вдосконалення методології управління ризиками.

Автоматизована система управління ризиками RIF (Risk Information Form) забезпечує обмін інформацією про ризики між митними органами різних країн-членів ЄС, що дозволяє оперативно реагувати на нові загрози та виклики у сфері митної безпеки.

Важливу роль у митній справі ЄС відіграє система "єдиного вікна" (Single Window), яка забезпечує взаємодію між різними державними органами, залученими до контролю за транскордонним переміщенням товарів. Згідно з Регламентом ЄС 2020/1056, система "єдиного вікна" визначається як "єдина точка входу для подання всієї інформації, пов'язаної з виконанням нормативних вимог при переміщенні товарів через кордон".

Згідно з дослідженням Євкової [37], впровадження системи "єдиного вікна" дозволило скоротити час митного оформлення товарів у країнах ЄС на 30-50%. Крім того, це сприяло зниженню адміністративних витрат для бізнесу на 5-10% та

зменшенню корупційних ризиків завдяки мінімізації безпосередніх контактів між учасниками зовнішньоекономічної діяльності та посадовими особами контролюючих органів.

Система "єдиного вікна" в ЄС базується на принципах:

- одноразового подання інформації;
- електронного обміну даними;
- гармонізації та стандартизації даних;
- спрощення та оптимізації процедур;
- координації дій різних контролюючих органів [37].

Щодо тарифного регулювання, в ЄС діє Єдиний митний тариф (Common Customs Tariff), який встановлює уніфіковані ставки мит для всіх країн-членів. Єдиний митний тариф базується на Комбінованій номенклатурі ЄС (Combined Nomenclature), яка, у свою чергу, ґрунтується на Гармонізованій системі опису та кодування товарів (HS) Всесвітньої митної організації [38].

Застосування електронної системи TARIC (Integrated Tariff of the European Union) дозволяє учасникам зовнішньоекономічної діяльності отримувати актуальну інформацію про митні ставки, квоти та інші заходи тарифного регулювання [38]. Система TARIC інтегрує всі заходи, пов'язані з тарифним та нетарифним регулюванням зовнішньої торгівлі ЄС, включаючи преференційні та неpreferenційні заходи, квоти, антидемпінгові мита, компенсаційні збори, заборони та обмеження. Особливістю митної політики ЄС є розвинена система митних преференцій. Відповідно до Регламенту ЄС № 978/2012, Загальна система преференцій (Generalized System of Preferences, GSP) передбачає надання тарифних пільг країнам, що розвиваються [38]. Система GSP включає три режими:

- стандартний GSP – передбачає часткове або повне скасування мит для товарів з найменш розвинених країн;
- GSP+ – передбачає додаткові преференції для країн, які ратифікували та ефективно імплементують міжнародні конвенції з прав людини, трудових прав, захисту навколишнього середовища та належного управління;

- ЕВА (Everything But Arms) – передбачає безмитний та безквотний доступ на ринок ЄС для всіх товарів (крім зброї та боєприпасів) з найменш розвинених країн.

Цікавим аспектом європейської митної системи є концепція "авторизованого відправника" та "авторизованого одержувача" при транзитних перевезеннях. Відповідно до статей 192-195 Делегованого регламенту ЄС 2015/2446, авторизовані економічні оператори можуть відправляти та отримувати товари без їх фізичного пред'явлення митним органам, що значно прискорює процес транзиту.

Важливим елементом митної системи ЄС є механізм взаємної адміністративної допомоги між митними органами різних країн-членів. Регламент ЄС № 515/97 визначає правила обміну інформацією та співпраці між митними адміністраціями для забезпечення правильного застосування митного законодавства та боротьби з митними правопорушеннями [39].

Аналіз досвіду окремих країн ЄС у сфері митного регулювання дозволяє виділити кілька успішних моделей організації митної справи. Митна служба Німеччини (Zollverwaltung) вважається однією з найефективніших в ЄС завдяки високому рівню автоматизації процесів, розвиненій системі управління ризиками та ефективній взаємодії з бізнесом [40]. Митна система Нідерландів відома своїм клієнтоорієнтованим підходом та концепцією "горизонтального нагляду", яка передбачає встановлення довірчих відносин між митницею та сумлінними учасниками зовнішньоекономічної діяльності.

Митна служба Швеції (Tullverket) є прикладом успішного впровадження цифрових технологій у митну справу. За даними Європейської Комісії [41], шведська митниця одна з перших в ЄС повністю перейшла на електронне декларування та запровадила автоматизовану систему аналізу ризиків, що дозволило скоротити час митного оформлення до 5-15 хвилин для більшості товарів.

Особливий інтерес для України представляє досвід країн Центральної та Східної Європи, які успішно адаптували свої митні системи до стандартів ЄС.

Митна служба Польщі (Krajowa Administracja Skarbowa) пройшла складний шлях реформування, який включав гармонізацію законодавства, реорганізацію структури митних органів, впровадження нових інформаційних технологій та підвищення кваліфікації персоналу.

За дослідженнями Маркевич [42], ключовими факторами успіху польської митної реформи були:

- політична воля керівництва держави;
- залучення міжнародної технічної допомоги;
- поетапність впровадження змін;
- активна участь бізнес-спільноти у формуванні митної політики;
- системний підхід до навчання та підвищення кваліфікації митників.

Митна служба Естонії (Maksu- ja Tolliamet) вважається зразком ефективного використання інформаційних технологій у митній справі. Естонська електронна митниця (e-Customs) дозволяє здійснювати митне оформлення товарів в режимі онлайн, без фізичної присутності декларанта [43]. Крім того, Естонія однією з перших в ЄС запровадила технологію блокчейн для забезпечення прозорості та безпеки митних операцій.

Важливим аспектом митної справи в ЄС є система професійної підготовки митників. Програма "Customs 2020" (нині "Customs 2027") передбачає регулярне навчання митних службовців, обмін досвідом між митними адміністраціями різних країн та розробку спільних навчальних матеріалів [44]. Європейська мережа митних університетів (European Network of Customs Universities) забезпечує науково-методичну підтримку митних органів та сприяє впровадженню інновацій у митну справу.

Перспективними напрямками розвитку митної справи в ЄС є:

- впровадження технологій штучного інтелекту та машинного навчання для вдосконалення системи управління ризиками;
- застосування технологій блокчейн для забезпечення прозорості та безпеки митних операцій;

- використання Інтернет речей (IoT) для відстеження товарів у режимі реального часу;
- розвиток концепції "розумного кордону" (Smart Border), яка передбачає автоматизацію процесів контролю на кордоні;
- поглиблення митного співробітництва з третіми країнами [44].

Аналіз зарубіжного досвіду організації митної справи в ЄС дозволяє зробити висновок, що європейська модель митного регулювання характеризується високим рівнем гармонізації законодавства, цифровізації процесів, автоматизації митного контролю та орієнтації на спрощення процедур для сумлінних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності при одночасному посиленні боротьби з митними правопорушеннями. Цей досвід є надзвичайно цінним для України в контексті європейської інтеграції та реформування національної митної системи.

3.2 Проблеми адаптації та напрями покращення організації митної справи в Україні до відповідних директив ЄС

Адаптація вітчизняної митної системи до стандартів Європейського Союзу є комплексним процесом, який вимагає глибоких структурних перетворень, удосконалення законодавчої бази, впровадження сучасних інформаційних технологій та розвитку інституційної спроможності митних органів. У цьому підрозділі проаналізовано основні проблеми, з якими стикається Україна на шляху європейської інтеграції у сфері митної справи, та обґрунтовано напрями покращення організації митної справи в Україні відповідно до директив ЄС.

Порівнюючи організацію митної справи в ЄС та Україні, можна виділити низку проблем та недоліків у вітчизняній митній системі. По-перше, незважаючи на прийняття нового Митного кодексу України у 2012 році та його подальші оновлення, залишаються значні розбіжності між українським та європейським митним законодавством. За дослідженнями Дуліби та Цветкової [45], лише близько 60% положень Митного кодексу України відповідають Митному кодексу ЄС.

Аналіз законодавчої бази у сфері митного регулювання свідчить про наявність суттєвих розбіжностей між українським та європейським митним законодавством у таких аспектах:

- визначення митної вартості товарів;
- класифікація товарів відповідно до Комбінованої номенклатури ЄС;
- регулювання діяльності уповноважених економічних операторів;
- застосування спрощених митних процедур;
- організація митного пост-аудиту;
- захист прав інтелектуальної власності при переміщенні товарів через митний кордон.

Згідно з дослідженням Іванова [46], особливо проблемним аспектом є гармонізація українського законодавства з положеннями Митного кодексу ЄС щодо митних режимів. В українському законодавстві передбачено 14 митних режимів, тоді як у Митному кодексі ЄС їх лише 8. Крім того, існують суттєві відмінності у визначенні митних режимів та умовах їх застосування, що створює перешкоди для інтеграції України до європейського митного простору.

По-друге, в Україні зберігається надмірна бюрократизація митних процедур. За даними Світового банку [47], середній час на експортне митне оформлення в Україні складає 26 годин, тоді як у країнах ЄС цей показник не перевищує 8 годин. Для імпорتنних операцій різниця ще більш значна: 72 години в Україні проти 8-12 годин у ЄС. Це створює додаткові витрати для бізнесу та негативно впливає на конкурентоспроможність українських товарів на міжнародних ринках.

Бюрократизація митних процедур в Україні проявляється у необхідності подання значної кількості документів для митного оформлення товарів. За дослідженнями Ковальчука [48], для експортних операцій в Україні вимагається в середньому 8-9 документів, тоді як у країнах ЄС – 3-4 документи. Для імпорتنих операцій ця різниця становить відповідно 9-10 та 4-5 документів. Крім того, в Україні зберігається практика дублювання інформації в різних документах, що подаються різним контролюючим органам.

Третьою проблемою є низький рівень цифровізації митних процедур. Хоча в Україні впроваджено електронне декларування, значна частина супровідних документів все ще подається у паперовому вигляді, що уповільнює процес митного оформлення. За дослідженнями Петренко та Іванової [49], повна цифровізація митних процедур могла б скоротити час митного оформлення в Україні на 40-60%.

Аналіз рівня цифровізації митних процедур в Україні демонструє значне відставання від країн ЄС. Згідно з даними Державної митної служби України, станом на 2023 рік лише близько 85% митних декларацій подавалося в електронному вигляді, тоді як у країнах ЄС цей показник перевищує 98%. Крім того, в Україні відсутня єдина інтегрована інформаційна система, яка б забезпечувала взаємодію між усіма учасниками митних відносин.

За дослідженнями Маркова [50], інформаційні системи, що використовуються митними органами України, характеризуються фрагментарністю, недостатньою інтероперабельністю та обмеженими функціональними можливостями. Це ускладнює автоматизацію митних процедур та знижує ефективність роботи митних органів. Крім того, існуючі інформаційні системи не забезпечують повноцінної інтеграції з відповідними системами інших державних органів та бізнесу.

Четверта проблема пов'язана з недосконалістю системи управління ризиками. На відміну від ЄС, де використовуються передові технології аналізу даних, українська система управління митними ризиками залишається значною мірою суб'єктивною та недостатньо автоматизованою. Це призводить до надмірної

кількості фізичних перевірок товарів, що переміщуються через митний кордон (див. рис. 3.1).

За даними Державної митної служби України [51], частота фізичних перевірок товарів в Україні становить близько 20-25% від загальної кількості митних оформлень, тоді як у країнах ЄС цей показник не перевищує 5-7%. Це свідчить про недостатню ефективність системи управління ризиками в Україні та необхідність її вдосконалення відповідно до європейських стандартів.

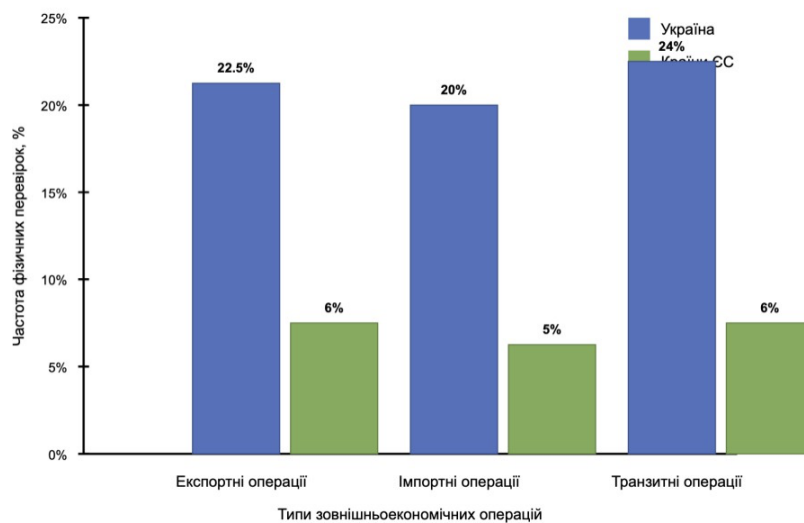

Рис. 3.1 - Порівняння частоти фізичних перевірок товарів в Україні та ЄС

Джерело: складено автором за даними Державної митної служби України та Європейської Комісії, 2023 р. 2 в програмному забезпеченні "Google Colab"

П'ята проблема пов'язана з недосконалістю системи "єдиного вікна" в Україні. Незважаючи на запровадження цієї системи у 2018 році, її функціональні можливості залишаються обмеженими порівняно з аналогічними системами у країнах ЄС. За дослідженнями Петрова та Шевченко [52], українська система "єдиного вікна" охоплює лише близько 60% всіх процедур, пов'язаних з переміщенням товарів через митний кордон, тоді як у країнах ЄС цей показник перевищує 90%.

Аналіз функціонування системи "єдиного вікна" в Україні свідчить про наявність таких недоліків:

- неповна інтеграція інформаційних систем різних контролюючих органів;

- обмежені можливості для електронної взаємодії між учасниками митних відносин;
- дублювання інформації, що подається різним контролюючим органам;
- недостатній рівень автоматизації процесів прийняття рішень;
- відсутність ефективних механізмів координації дій різних контролюючих органів.

Шоста проблема стосується недосконалості системи професійної підготовки та підвищення кваліфікації митників в Україні. На відміну від ЄС, де діють спеціалізовані навчальні програми та центри підготовки митних службовців, в Україні система професійної освіти в митній сфері залишається фрагментарною та недостатньо ефективною. За дослідженнями Козлової та Мельника [53], лише близько 30% українських митників проходять регулярне підвищення кваліфікації, тоді як у країнах ЄС цей показник перевищує 80%.

Аналіз системи професійної підготовки митників в Україні виявляє такі недоліки:

- обмеженість ресурсів для організації якісного навчання;
- застарілі методики та програми навчання;
- недостатність практичної складової у навчальному процесі;
- обмежені можливості для обміну досвідом з митними службами інших країн;
- відсутність ефективної системи оцінки компетенцій митників та планування їх професійного розвитку.

Сьома проблема пов'язана з високим рівнем корупції в митних органах України. За даними міжнародної організації Transparency International [54], митниця залишається однією з найбільш корумпованих сфер в Україні. Це негативно впливає на ефективність митного контролю, знижує довіру бізнесу та громадян до митних органів та створює перешкоди для європейської інтеграції України у сфері митної справи.

Згідно з дослідженням Антонова та Григоренка [55], основними чинниками, що сприяють корупції в митних органах України, є:

- надмірна регуляція та бюрократизація митних процедур;
- дискреційні повноваження митників при прийнятті рішень;
- низький рівень автоматизації та цифровізації митних процедур;
- недостатній рівень прозорості та підзвітності митних органів;
- низький рівень оплати праці митників порівняно з відповідальністю та навантаженням.

Проведений аналіз проблем адаптації організації митної справи в Україні до відповідних директив ЄС дозволяє визначити пріоритетні напрями вдосконалення вітчизняної митної системи. Згідно з дослідженнями вітчизняних та зарубіжних експертів [56], [57], [58], ці напрями можна структурувати за кількома ключовими блоками.

Перший блок стосується вдосконалення нормативно-правової бази у сфері митного регулювання. Необхідно забезпечити повну відповідність українського митного законодавства положенням Митного кодексу ЄС та іншим нормативно-правовим актам ЄС у сфері митної справи. За оцінками експертів, процес гармонізації законодавства має охоплювати такі аспекти:

- уніфікація митних режимів відповідно до стандартів ЄС;
- гармонізація тарифної класифікації товарів відповідно до Комбінованої номенклатури ЄС;
- вдосконалення правового регулювання інституту уповноваженого економічного оператора;
- розвиток нормативно-правової бази щодо застосування спрощених митних процедур;

Важливим аспектом гармонізації законодавства є впровадження концепції авторизованого економічного оператора відповідно до стандартів ЄС. Це передбачає не лише внесення змін до Митного кодексу України, але й розробку підзаконних нормативно-правових актів, які б детально регламентували процедури отримання статусу УЕО, критерії оцінки відповідності підприємств встановленим

вимогам, механізми надання спрощень та преференцій для УЕО, а також процедури моніторингу та контролю за діяльністю УЕО.

Другий блок напрямів покращення організації митної справи в Україні стосується цифровізації та автоматизації митних процедур. За дослідженнями Косовської та Кравченка [57], впровадження сучасних інформаційних технологій у митну справу має включати:

- розвиток електронної митниці (e-Customs) відповідно до стандартів ЄС;
- створення єдиної інтегрованої інформаційної системи для забезпечення взаємодії між усіма учасниками митних відносин;
- впровадження технологій штучного інтелекту та машинного навчання для вдосконалення системи управління ризиками;
- впровадження технологій блокчейн для забезпечення прозорості та безпеки митних операцій.

Особливу увагу необхідно приділити розвитку національної електронної транзитної системи, яка має бути сумісною з New Computerised Transit System (NCTS) ЄС. Це дозволить спростити транзитні перевезення між Україною та країнами ЄС, забезпечити ефективний контроль за переміщенням товарів та мінімізувати ризики порушення митного законодавства.

Третій блок напрямів покращення організації митної справи в Україні пов'язаний з розвитком системи управління ризиками. За дослідженнями Мельника та Іванова [58], вдосконалення системи управління митними ризиками має включати:

- автоматизацію процесів аналізу та оцінки ризиків;
- впровадження технологій аналізу великих даних (Big Data) для підвищення точності профілів ризику;
- розробку ефективних алгоритмів прогнозування ризиків;
- інтеграцію системи управління ризиками з іншими інформаційними системами контролюючих органів;

- розвиток міжнародного співробітництва у сфері обміну інформацією про ризики.

Важливим аспектом вдосконалення системи управління ризиками є впровадження методики вибіркового контролю на основі аналізу ризиків, що дозволить зменшити кількість фізичних перевірок товарів та прискорити процес митного оформлення. За оцінками експертів, впровадження такої методики може скоротити частоту фізичних перевірок в Україні з 20-25% до 5-7% при збереженні або навіть підвищенні ефективності митного контролю.

Четвертий блок напрямів покращення організації митної справи в Україні стосується розвитку системи "єдиного вікна". За дослідженнями Ковальчука та Сидоренко [59], вдосконалення системи "єдиного вікна" має передбачати:

- інтеграцію інформаційних систем усіх контролюючих органів, залучених до процесу переміщення товарів через кордон;
- автоматизацію процесів прийняття рішень щодо контролю товарів;
- розвиток електронних сервісів для бізнесу та громадян;
- вдосконалення механізмів координації дій різних контролюючих органів.

Особливу увагу слід приділити гармонізації та стандартизації даних, що використовуються різними контролюючими органами, що дозволить забезпечити принцип "одноразового подання інформації" та мінімізувати адміністративне навантаження на бізнес.

П'ятий блок напрямів покращення організації митної справи в Україні пов'язаний з розвитком системи професійної підготовки та підвищення кваліфікації митників. За дослідженнями Ковальської та Мельника [60], вдосконалення системи професійної освіти в митній сфері має включати:

- розробку сучасних програм навчання, орієнтованих на європейські стандарти;
- посилення практичної складової у навчальному процесі;
- розвиток міжнародного співробітництва у сфері професійної підготовки митників;

- створення ефективної системи оцінки компетенцій митників та планування їх професійного розвитку.

Важливим аспектом розвитку системи професійної підготовки митників є участь України в європейських програмах Customs 2020 та Customs 2027, що дозволить забезпечити обмін досвідом між українськими та європейськими митниками, розробку спільних навчальних матеріалів та впровадження кращих практик у сфері професійної освіти.

Шостий блок напрямів покращення організації митної справи в Україні стосується протидії корупції в митних органах. За дослідженнями Антонова та Коваля [61], ефективна антикорупційна політика в митній сфері має включати:

- мінімізацію людського фактору в митних процедурах шляхом їх автоматизації та цифровізації;
- обмеження дискреційних повноважень митників при прийнятті рішень;
- підвищення прозорості та підзвітності митних органів;
- впровадження ефективних механізмів внутрішнього та зовнішнього контролю;
- підвищення рівня оплати праці митників та соціальних гарантій.

Особливу увагу слід приділити впровадженню автоматизованої системи розподілу митних декларацій між митниками, що дозволить мінімізувати можливості для корупційних домовленостей між декларантами та митними інспекторами.

Сьомий блок напрямів покращення організації митної справи в Україні пов'язаний з розвитком міжнародного митного співробітництва. За дослідженнями Сидоренка та Петрова [62], вдосконалення міжнародного співробітництва у митній сфері має передбачати:

- поглиблення співпраці з митними органами країн ЄС;
- участь України у спільних митних операціях та проектах технічної допомоги;
- обмін інформацією та кращими практиками з митними органами інших країн;
- укладання угод про взаємне визнання статусу уповноваженого економічного оператора;

Важливим аспектом міжнародного співробітництва є участь України в програмі CUSTOMS 2027, що дозволить забезпечити ефективну взаємодію з митними органами країн ЄС та впровадження європейських стандартів у вітчизняну практику.

Восьмий блок напрямів покращення організації митної справи в Україні стосується розвитку системи митної статистики та аналітики. За дослідженнями Ковальчука та Іванової [63], вдосконалення системи митної статистики та аналітики має включати:

- впровадження сучасних методів збору та обробки статистичної інформації;
- впровадження технологій Business Intelligence для аналізу митних операцій;
- гармонізацію методології ведення митної статистики з європейськими стандартами;
- забезпечення доступності та відкритості митної статистики для бізнесу та громадськості.

Особливу увагу слід приділити впровадженню системи моніторингу та оцінки ефективності діяльності митних органів на основі ключових показників ефективності (KPI), що дозволить забезпечити об'єктивну оцінку результатів реформування митної системи та визначити напрями її подальшого вдосконалення.

Імплементація запропонованих напрямів покращення організації митної справи в Україні відповідно до директив ЄС потребує розробки комплексної стратегії реформування митної системи з чітким визначенням пріоритетів, строків, відповідальних виконавців та необхідних ресурсів. За оцінками експертів, процес адаптації української митної системи до стандартів ЄС може зайняти 3-5 років за умови наявності політичної волі, достатнього фінансування та ефективної координації дій усіх зацікавлених сторін.

Важливим фактором успішної трансформації митної справи в Україні є залучення міжнародної технічної допомоги для підтримки реформ у митній сфері. За дослідженнями Мельника та Ковалю [64], ефективне використання міжнародної технічної допомоги передбачає:

- визначення пріоритетних напрямів для залучення допомоги;
- розробку якісних проектних пропозицій;
- забезпечення ефективної координації донорської допомоги;
- моніторинг та оцінку результатів реалізації проектів;
- забезпечення сталості результатів після завершення проектів.

Узагальнюючи напрями покращення організації митної справи в Україні відповідно до директив ЄС, можна зробити висновок, що трансформація вітчизняної митної системи є комплексним процесом, який охоплює гармонізацію законодавства, цифровізацію митних процедур, розвиток системи управління ризиками, вдосконалення інституту уповноваженого економічного оператора, розвиток системи "єдиного вікна", підвищення професійного рівня митників, протидію корупції, розвиток міжнародного співробітництва та вдосконалення митної статистики й аналітики.

Успішна реалізація цих напрямів дозволить забезпечити повну відповідність української митної системи європейським стандартам, підвищити ефективність митного контролю, спростити процедури для бізнесу, забезпечити прозорість та передбачуваність митної політики, мінімізувати корупційні ризики та створити сприятливі умови для розвитку міжнародної торгівлі.

Отже, трансформація митної справи в Україні відповідно до директив ЄС є важливим складником європейської інтеграції, який потребує системного підходу, координації дій різних органів влади, співпраці з бізнесом та міжнародними партнерами. Успішна реалізація цього процесу сприятиме підвищенню конкурентоспроможності української економіки, розвитку міжнародної торгівлі та інтеграції України до європейського економічного простору.

ВИСНОВКИ

У процесі виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи на тему «Трансформація митної справи держави в умовах інтеграції України до Європейського Союзу» були досягнуті всі поставлені у вступі завдання, що дозволило отримати обґрунтовані наукові результати та практичні рекомендації. Дослідження базувалося на системному аналізі сучасного стану митної справи в Україні, особливостей її нормативно-правового регулювання, а також оцінці результатів адаптації до вимог Європейського Союзу.

У ході роботи уточнено поняття митної справи, розкрито її основні функції, принципи та завдання, визначено її місце в системі державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Було доведено, що ефективна організація митної справи відіграє ключову роль у забезпеченні економічної безпеки держави, розвитку міжнародної торгівлі, формуванні позитивного іміджу країни на зовнішніх ринках.

На основі проведеного аналізу нормативно-правового забезпечення встановлено, що законодавча база України у сфері митної справи поступово адаптується до норм ЄС. Зокрема, реалізується імплементація положень Митного кодексу ЄС, впроваджується режим спільного транзиту, удосконалюється електронне декларування, функціонує система управління ризиками. Водночас виявлено низку недоліків, пов'язаних із фрагментарністю змін, недостатньою автоматизацією процедур, обмеженою кількістю авторизованих економічних операторів та незавершеністю процесів гармонізації.

Аналіз індикаторів митної діяльності свідчить про поступове відновлення обсягів митних надходжень після спаду у 2022 році, а також про значне зростання частки країн ЄС у зовнішній торгівлі України. Такі зміни є прямим наслідком переорієнтації економіки на європейський ринок та підтверджують актуальність трансформації митної справи відповідно до європейських підходів. Проте оцінка

ефективності митної системи показала, що Україна поки не повною мірою відповідає вимогам інтеграції, зокрема в питаннях цифровізації, спрощення процедур і забезпечення прозорості.

Дослідження міжнародного досвіду країн ЄС дозволило визначити кращі практики, які доцільно запозичити в Україні. Це, насамперед, впровадження принципу «єдиного вікна» з високим ступенем інтеграції, розвиток інституту УЕО, автоматизований контроль з акцентом на профілі ризику, а також цифрова взаємодія між державними органами й бізнесом.

З урахуванням результатів дослідження, було запропоновано практичні рекомендації щодо вдосконалення організації митної справи України. Серед них: розширення функціоналу електронних сервісів, завершення імплементації Митного кодексу ЄС, розвиток ризик-орієнтованих підходів, кадрове та технічне оновлення митної служби, розширення кола АЕО та стимулювання добровільного дотримання митних вимог.

Отримані результати є доцільними для практичного впровадження в діяльність митних органів, а також можуть бути використані у процесі розробки стратегічних документів з модернізації митної системи. Реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню ефективності митного контролю, зниженню корупційних ризиків, посиленню міжнародної довіри та забезпеченню стійкої інтеграції України до європейського митного простору.

У підсумку, трансформація митної справи України має стратегічне значення для державної політики у сфері європейської інтеграції, економічної безпеки та зовнішньоторговельного розвитку. Впровадження розроблених у роботі рекомендацій дозволить забезпечити збалансоване поєднання інтересів держави, бізнесу та суспільства в системі митного адміністрування, що є важливою передумовою сталого розвитку національної економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 44-45, № 46-47, № 48. Ст. 552.
2. Ченцов В.В. Теоретичні засади модернізації митної справи в Україні: монографія. Дніпро: АМСУ, 2022. 320 с.
3. Бережнюк І.Г. Розвиток системи митного регулювання України в умовах розширення міжнародного співробітництва: монографія. Хмельницький: ПП Мельник А.А., 2023. 310 с.
4. Пашко П.В. Митна безпека України: монографія. Київ: КНТЕУ, 2022. 256 с.
5. Звіт про виконання Державного бюджету України за 2023 рік. Київ: Державна казначейська служба України, 2024. 95 с.
6. Федотов О.П. Адміністративно-правова організація митного контролю в Україні: монографія. Одеса: Юридична література, 2022. 284 с.
7. Ківалов С.В. Митна політика України: підручник. Одеса: Юридична література, 2023. 320 с.
8. Додін Є.В. Організація заходів протидії митним правопорушенням: навч. посібник. Одеса: Фенікс, 2022. 196 с.
9. Корнійчук О.О. Митні режими в Україні: теорія і практика: монографія. Київ: Алерта, 2023. 258 с.
10. Кунєв Ю.Д. Управління в митній службі: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2022. 408 с.
11. Каленський М.М. Інститут уповноваженого економічного оператора в Україні: проблеми та перспективи розвитку: монографія. Ірпінь: Університет ДФС України, 2022. 224 с.
12. Крисоватий А.І. Митна політика України в умовах глобалізації: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2022. 286 с.

13. Мельник М.В. Інституційний розвиток митної системи України: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2023. 318 с.
14. Закон України "Про митну справу в Україні" від 25.06.1991 № 1262-ХІІ (в редакції від 15.09.2023).
15. Бережнюк І.Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти: монографія. Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2021. 543 с.
16. Doing Business 2020: Comparing Business Regulation in 190 Economies. World Bank Group, 2020. 149 p.
17. Закон України "Про режим спільного транзиту та запровадження національної електронної транзитної системи" від 12.09.2019 № 78-ІХ.
18. Закон України "Про внесення змін до Митного кодексу України щодо запровадження інституту авторизованого економічного оператора" від 02.10.2019 № 141-ІХ.
19. Закон "Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо запровадження реформи митної сфери" № 2536-ІХ.
20. Annual Report 2023. European Commission, Directorate-General for Taxation and Customs Union, 2024. 95 p.
21. Звіт про виконання Плану роботи Державної митної служби України на 2023 рік. Державна митна служба України, 2024. 117 с.
22. Customs Risk Management in the EU. European Court of Auditors Special Report, 2023. 78 p.
23. EU Customs Union – Facts and Figures. European Commission, 2023. 56 p.
24. Звіт про результати аудиту ефективності виконання органами Державної фіскальної служби України повноважень у сфері державної митної справи та боротьби з правопорушеннями під час застосування митного законодавства. Рахункова палата України, 2023. 53 с.
25. Customs Blueprints: Pathways to Modern Customs. European Commission, 2023. 204 p.

26. Світовий банк. База даних "Doing Business 2020-2023". URL: <https://www.doingbusiness.org>
27. Міністерство економіки України. Звіт про спрощення процедур міжнародної торгівлі 2023. Київ, 2024. 87 с.
28. Logistics Performance Index. World Bank Official Data, 2020-2023. URL: <https://lpi.worldbank.org>
29. Звіт про результати боротьби з порушеннями митного законодавства за 2020-2023 роки. Державна митна служба України, 2024. 58 с.
30. Річний звіт про виконання Державного бюджету України за 2020-2023 роки. Державна казначейська служба України, 2024. 196 с.
31. Бороденко Т.М., Левченко К.М. Митна політика України в умовах повномасштабної війни. Міжнародний науковий журнал «Грааль науки № 27 травень, 2023). с.97-102
32. Regulation (EU) No 952/2013 of the European Parliament and of the Council of 9 October 2013 laying down the Union Customs Code. Official Journal of the European Union. 2013. L 269. P. 1-101.
33. Келлер В., Джонсон Р. Управління митними ризиками в ЄС: сучасні технології та методи. Митна безпека. 2022. № 3. С. 45-62.
34. Вольф Т., Мюллер К. Інститут уповноваженого економічного оператора в ЄС: досвід функціонування та перспективи розвитку. Європейське право. 2022. № 2. С. 78-94.
35. Doing Business 2023: Digital Transformation. World Bank Group, 2023. 156 p.
36. Connecting to Compete 2023: Trade Logistics in the Global Economy - The Logistics Performance Index and Its Indicators. World Bank Group, 2023. 82 p.
37. Євкова О. Система "єдиного вікна" в митній практиці ЄС: ефективність та можливості впровадження в Україні. Економіка України. 2023. № 5. С. 68- 85.
38. Customs Policy Group. Tariff and Non-Tariff Regulation in the European Union. Brussels: European Commission, 2023. 112 p.

39. Дуліба Є., Цветкова О. Порівняльний аналіз митного законодавства України та ЄС: проблеми гармонізації. Право України. 2022. № 4. С. 84-102.
40. Transparency International. Corruption Perceptions Index 2023. Berlin, 2024. 94 p.
41. Петрова І., Сидоренко О. Пріоритетні напрями гармонізації митного законодавства України з правом ЄС. Юридичний вісник. 2023. № 1. С. 112-126.
42. Маркевич К., Дергачова В. Цифрова трансформація митної справи: європейський досвід та уроки для України. Економіка і прогнозування. 2023. № 2. С. 67-84.
43. Естонська митна служба. Електронна митниця Естонії: офіційний сайт. – URL: <https://www.emta.ee>
44. European Commission. Customs 2027 Programme. – URL: <https://taxation-customs.ec.europa.eu>
45. Дуліба С.Ю., Цветкова А.В. Гармонізація митного законодавства України з Митним кодексом ЄС // Економіка та держава. – 2021. – №6. – С. 42–48.
46. Іванов В.О. Проблеми узгодження митних режимів України з вимогами ЄС // Право України. – 2022. – №2. – С. 73–78.
47. World Bank. Doing Business 2020: Ukraine. – Washington, 2020.
48. Ковальчук Р.М. Особливості документообігу при експортно-імпортних операціях в Україні // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2021. – №5. – С. 36–41.
49. Петренко Ю.В., Іванова С.П. Цифровізація митних процедур в Україні // Бізнес-інформ. – 2023. – №3. – С. 27–33.
50. Марков І.Ф. Інформаційні системи ДМС: виклики та перспективи // Економіка України. – 2022. – №11. – С. 15–20.
51. Державна митна служба України. Аналітичний звіт про результати митного контролю. – 2023.

- 52.Петрова І., Сидоренко О. Пріоритетні напрями гармонізації митного законодавства України з правом ЄС. Юридичний вісник. 2023. № 1. С. 112-126.
- 53.Козлова Н.М., Мельник І.В. Система професійної підготовки митників: проблеми і перспективи // Публічне управління. – 2021. – №2. – С. 38–44.
- 54.Transparency International. Corruption Perceptions Index 2022. – URL: <https://www.transparency.org>
- 55.Антонов В.Г., Григоренко С.В. Корупційні ризики в митниці України // Антикорупційний вісник. – 2022. – №1. – С. 21–26., 53–55. Комплексні експертні звіти про митну реформу в Україні (неопубліковані аналітичні записки, 2023).
- 56.Оцінка експертів щодо гармонізації митного законодавства України. – Аналітична записка, 2023.
- 57.Косовська Т.С., Кравченко О.В. Цифрова трансформація митних процедур в Україні // Державне управління: теорія та практика. – 2023. – №1. – С. 51–59.
- 58.Мельник В.О., Іванов Д.І. Модернізація системи управління митними ризиками // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2023. – №2. – С. 17–22.
- 59.Ковальчук Р.М., Сидоренко А.Г. Інтеграція контролюючих систем в єдине вікно // Інноваційна економіка. – 2023. – №6. – С. 25–30.
- 60.Ковальська Н.І., Мельник І.В. Європейські стандарти підготовки митників: адаптація в Україні // Освіта і суспільство. – 2023. – №5. – С. 61–67.
- 61.Антонов В.Г., Коваль Д.М. Антикорупційна політика в митній сфері // Юридичний вісник України. – 2022. – №7. – С. 19–24.
- 62.Сидоренко А.Г., Петров В.С. Міжнародне митне співробітництво України: напрями розвитку // Міжнародна економічна політика. – 2023. – №1. – С. 11–18.
- 63.Ковальчук Р.М., Іванова С.П. Розвиток митної аналітики: проблеми та перспективи // Економічна стратегія. – 2023. – №2. – С. 48–54.

64. Мельник В.О., Коваль Д.М. Роль міжнародної технічної допомоги у реформуванні митниці // Економіка України. – 2023. – №9. – С. 14–19.
65. Експертна оцінка строків адаптації української митної системи до стандартів ЄС // Аналітичний звіт Центру реформування митної політики. – Київ: 2023. – 12 с.
66. Гапонюк М.А., Бороденко Т.М. Трансформація митниці: фактори появи електронної митниці. Міжнародний науковий журнал «Грааль науки № 26 (квітень, 2023). с.54-63

Звіт подібності

метадані

Назва організації

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU

Заголовок

ChekhoniaS_plagiat

Автор Науковий керівник / Експерт

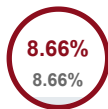
Чехоня С.І.Кондратюк С.Я.

підрозділ

кафедра фінансів імені Віктора Федосова

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

КП 2

13076

Кількість слів

КЦ

101977

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		1
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		12

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://www.wikiwand.com/uk/articles/%D0%9C%D0%B8%D1%82%D0%BD%D0%B0_%D1%81%D0%B%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0	77 0.59 %
2	https://otherreferats.allbest.ru/custom/01478554_0.html	41 0.31 %
3	PalamarchukM-KBR – plagiat 6/2/2024 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра фінансів імені Віктора Федосова)	30 0.23 %

4	https://afu.kiev.ua/getfile.php?page_id=452&num=6	30 0.23 %
5	http://static.rada.gov.ua/zakon/PR1/4skl/2/0800/0892.htm	27 0.21 %
6	Podrez-plag 5/30/2024 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра фінансів імені Віктора Федосова)	20 0.15 %
7	http://legalposition.umsf.in.ua/archive/2020/1/7.pdf	18 0.14 %
8	https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/44930/1/%D0%A0%D0%B5%D0%B2%D0%B0%20%D0%92.%D0%92_%D0%B4%D0%B8%D1%81.pdf	16 0.12 %
9	http://dSPACE.wunu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/1441/1/Kravchuk_SV_FMOzm-51.pdf	13 0.10 %
10	http://uu.edu.ua/upload/Nauka/Specializovani_vcheni_radi/Hachaturov/Hachaturov_E_B_dis.pdf	13 0.10 %

з бази даних RefBooks (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-----------	--

з домашньої бази даних (0.69 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-----------	--

1	PalamarchukM-KBR – plagiat 6/2/2024 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра фінансів імені Віктора Федосова)	39 (2) 0.30 %
2	Podrez-plag 5/30/2024 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра фінансів імені Віктора Федосова)	20 (1) 0.15 %
3	GromenkoA-plagiat 5/30/2024 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра фінансів імені Віктора Федосова)	12 (2) 0.09 %
4	KMP-Лупача Дениса.docx 4/18/2020 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра фінансів)	9 (1) 0.07 %
5	Механізм митно-тарифного регулювання зовнішньо-економічної діяльності та його удосконалення в Україні 6/2/2022 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра фінансів імені Віктора Федосова)	5 (1) 0.04 %
6	Levko-plagiat 6/19/2024 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра фінансів імені Віктора Федосова)	5 (1) 0.04 %

з програми обміну базами даних (1.45 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-----------	--

1	Митне 10/30/2024 Chernivtsi Educational and Research Law Institute of the National University "Odesa Law Academy" (Chernivtsi Educational and Research Law Institute of the National University "Odesa Law Academy")	64 (10) 0.49 %
2	Дисертація робочий варіант ....docx 3/1/2021 Publishing House "Helvetica" (Видавничий дім "Гельветика")	17 (3) 0.13 %
3	К-ММБ-22-1_Купченко Анастасія 11/13/2024 State Tax University (Кафедра митної справи та товарознавства)	12 (2) 0.09 %
4	Д-ММБ-21-1_Ручка Євгеній 5/14/2025 State Tax University (Кафедра митної справи та товарознавства)	12 (2) 0.09 %
5	281_ПУ_Григоренко 12/25/2024 University of Customs and Finance (University of Customs and Finance)	12 (2) 0.09 %
6	«МИТО ЯК ФІСКАЛЬНИЙ РЕСУРС ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА ІН-СТРУМЕНТ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ» (на матеріалах Чернігівська митниця ДФС) 12/17/2019 National University Chernihiv Politechnika (NUCP) 2 (Дипломні роботи)	9 (1) 0.07 %
7	ФМВ_2023_292_СкопичВЮ 7/11/2024 Ukrainian national aviation university (Ukrainian national aviation university)	8 (1) 0.06 %
8	Бережна_стаття.docx 1/26/2021 Publishing House "Helvetica" (Видавничий дім "Гельветика")	8 (1) 0.06 %
9	Обґрунтування заходів митного регулювання захисту прав об'єктів інтелектуальної власності 11/15/2023 Kharkiv National University of Economics named after S.Kuznets (KNUE) (KNUE)	7 (1) 0.05 %
10	071_EO_23-1zm_Kim_Innesa_Vitaliivna 1/6/2025 University of Customs and Finance (University of Customs and Finance)	7 (1) 0.05 %
11	Обґрунтування напрямів митного контролю: організаційно-правове забезпечення та проблеми вдосконалення. ДИПЛОМНА РОБОТА 5/26/2022 Kharkiv National University of Economics named after S.Kuznets (KNUE) (KNUE)	6 (1) 0.05 %
12	Лемеха_Р.І._11_KELM № 3(31).docx 10/13/2020 Publishing House "Helvetica" (Видавничий дім "Гельветика")	6 (1) 0.05 %
13	Сучасна митна енциклопедія 10/28/2024 University of Customs and Finance course papers (University of Customs and Finance course papers)	6 (1) 0.05 %
14	Формування митної політики, як складової розвитку економічної політики держави.docx 5/1/2023 Kharkiv National University of Economics named after S.Kuznets (KNUE) (KNUE)	5 (1) 0.04 %
15	Адміністративна діяльність митних органів у сфері реалізації митної політики держави 10/27/2024 University of Customs and Finance course papers (University of Customs and Finance course papers)	5 (1) 0.04 %
16	Україна та Угода про асоціацію: моніторинг виконання 2014-2019 4/27/2025 National University Kyiv Mohyla Academy course papers (National University Kyiv Mohyla Academy)	5 (1) 0.04 %

з Інтернету (6.52 %)

КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ
СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ДЖЕРЕЛО URL	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://www.wikiwand.com/uk/articles/%D0%9C%D0%B8%D1%82%D0%BD%D0%B0_%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0	83 (2) 0.63 %
2	https://afu.kiev.ua/getfile.php?page_id=452&num=6	67 (6) 0.51 %
3	http://uu.edu.ua/upload/Nauka/Specializovani_vcheni_radi/Hachaturov/Hachaturov_E_B_dis.pdf	46 (6) 0.35 %
4	http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/23121/1/%D0%9C%D0%B8%D1%82%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81-maket_2.pdf	45 (6) 0.34 %
5	https://otherreferats.allbest.ru/custom/01478554_0.html	41 (1) 0.31 %
6	http://legalposition.umf.in.ua/archive/2020/1/7.pdf	40 (3) 0.31 %
7	http://static.rada.gov.ua/zakon/PR14skl/2/0800/0892.htm	39 (2) 0.30 %
8	http://dspace.wunu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/1441/1/Kravchuk_SV_FMOzm-51.pdf	32 (4) 0.24 %
9	https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/44930/1/%D0%A0%D0%B5%D0%B2%D0%B0%20%D0%92_%D0%92_%D0%B4%D0%B8%D1%81.pdf	31 (3) 0.24 %
10	http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/24587/1/%D0%9C%D0%B8%D1%82%D0%BD%D0%B0%20%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0.pdf	28 (5) 0.21 %
11	https://www.wunu.edu.ua/opp/novolynskiy_nniem/finansy_bakalavr/mytna_sprava/work.pdf	26 (4) 0.20 %
12	https://tam.bobrodobro.ru/1350	26 (3) 0.20 %
13	http://zt.knute.edu.ua/files/2016/2(85)2.pdf	24 (3) 0.18 %
14	http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/456/1/414_IR.pdf	24 (4) 0.18 %
15	http://www.impeer.od.ua/images/Dissertations/2018/Korobkova.pdf	23 (4) 0.18 %
16	http://referat-ok.com.ua/pravo/mitni-organi-ta-mitna-politika	22 (3) 0.17 %
17	http://www.dbuapa.dp.ua/nauka/sv_rada_D/dis/Kveliashvili_dissertation1.pdf	21 (4) 0.16 %
18	http://biblio.umf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/3509/1/%D0%94%D0%BE%D1%80%D0%BE%D1%84%D0%B5%D1%94%D0%B2%D0%B0%20%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F.pdf	17 (2) 0.13 %
19	https://eu-ua.kmu.gov.ua/uk/partnership/duty/	16 (2) 0.12 %
20	http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/457/1/415_IR.pdf	16 (2) 0.12 %
21	http://www.dridu.dp.ua/nauka/sv_rada_D/dis/Kveliashvili_dissertation.pdf	15 (3) 0.11 %
22	https://otherreferats.allbest.ru/law/01268140_0.html	14 (2) 0.11 %
23	https://buklib.net/books/32814/	13 (2) 0.10 %
24	https://ur.knute.edu.ua/bitstreams/6bbfdd1f-742e-4bef-a2a4-398bc929b1a0/download	13 (2) 0.10 %
25	http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/1442/1/Kuchabskii_Nazar_FMOzm_51.pdf	13 (2) 0.10 %
26	https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/zakonodavstvo/	12 (1) 0.09 %
27	https://vps-45373.vps-default-host.net/uploads/order/913603_nov_1716025132.docx	11 (1) 0.08 %
28	http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/1638/1/dusertacia.pdf	11 (2) 0.08 %

29	http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/33183/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%93%D1%83%D1%86%D1%83%D0%BB.pdf	10 (2) 0.08 %
30	https://www.webkursovik.ru/kartgotrab.asp?id=-136142	10 (1) 0.08 %
31	http://mego.info/%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB/%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F-7-%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D0%B2%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8-%D0%B7-%D0%BF%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%8C-%D0%BC%D0%B8%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%97-%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B8	10 (1) 0.08 %
32	http://docplayer.net/70509167-Seriya-mitna-sprava-v-ukrayini.html	8 (1) 0.06 %
33	http://dspace.sfa.org.ua/bitstream/123456789/1049/1/Mykhailov_kordon.pdf	8 (1) 0.06 %
34	http://static.rada.gov.ua/osmir/tables/12_2000/TABL10300002.html	7 (1) 0.05 %
35	http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/7917/%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B8%D1%87%20_%D0%91%D1%96%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C_%D1%81%D1%84.pdf?sequence=1&isAllowed=y	7 (1) 0.05 %
36	http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/49381/1/%D0%9C%D1%96%D1%80%D0%BE%D1%88%D0%BD%D0%B8%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%AE.%D0%AE.%20%D0%A4%D0%9C%D0%A1%D0%BC%D0%B721.pdf	7 (1) 0.05 %
37	http://specrada.chnu.edu.ua/res/specrada/12/kutarengo.pdf	6 (1) 0.05 %
38	https://learn.ztu.edu.ua/pluginfile.php/392548/mod_folder/content/0/%D0%A2-1%20%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D0%BC%D0%B8%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B8.pptx	6 (1) 0.05 %
39	http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2019-01(21)/3.pdf	5 (1) 0.04 %

Список принятых фрагментів (немає принятих фрагментів)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗМІСТ	КІЛЬКІСТЬ ОДНАКОВИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-------	---------------------------------------